

به نام پروردگار مهربان

راههای گام به گام دروس

© Dars Pack

درس پیک

پایه یازدهم

اشته
ریاض

مهروماه

سرشناسه: گروه مؤلفان مهرماه / عنوان و نام پدیدآور: راهنمای گام به گام
 دروس یازدهم، درس یک، رشته ریاضی / مشخصات نشر: تهران: مهرماه
 نو، ۱۳۹۶- مشخصات ظاهری: ج: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار
 (رنگی) / شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۷-۲۹۵-۱ / وضعیت فهرست نویسی:
 فیبای مختصر / یادداشت: فهرست نویسی کامل این اثر
 در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی
 است / شماره کتابشناسی ملی: ۴۷۷۲۴۴۴

راهنمای گام به گام دروس

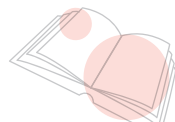
© Dars Pack
درس یک
 پایه یازدهم
 ریاضی
 هشتم

ناشر	انتشارات مهرماه نو
مؤلف	گروه مؤلفان مهرماه
مدیر پروژه	ابراهیم دانشمند
مدیر تألیف	زهرا قراچلو
مدیر تولید	سمیرا سیاوشی
ویراستار	گروه ویراستاران مهرماه
نوبت چاپ	اول، ۱۳۹۶
شمارگان	۲۰۰۰۰ نسخه
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۱۷-۲۹۵-۱
قیمت	۳۵۰۰۰ تومان
مدیر هنری	محسن فرهادی
مدیر فنی	میلاد صفایی
طراح گرافیک	تایماز کاویانی
تصویرگر جلد	رضا عباسی مقدم
صفحه آرا	آتنا ابرون، سحر طاهر، سیدعلی تقوی
تصویرگر	زهرة بیگدلو، رضا عباسی مقدم، الهام اسلامی اشلقی
رسم تصاویر	مریم صابری برون، نوشین علوی پویا، شایان شفیعی
حروف چین	سمیه فرید، علی اصغر دارستانی، مهدی افراشته

مهرماه

- نشانی: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، کوچه مینا، پلاک ۳۷
- دفتر مرکزی: ۰۲۱-۶۶۴۰۸۴۰۰
- واحد فروش: ۰۲۱-۶۶۴۰۸۴۰۳
- روابط عمومی: ۰۲۱-۶۶۹۶۸۵۸۹
- فروش اینترنتی و تلفنی: ۰۲۱-۶۶۴۷۹۳۱۱
- پیامک: ۳۰۰۰۷۲۱۲۰
- وب سایت: www.mehromah.ir

© کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به انتشارات مهرماه نو می باشد. هرگونه برداشت از مطالب این کتاب بدون مجوز کتبی از ناشر، ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد.

مقدمه ناشر

درس‌پک یک مدرسه همراه است که کلیهٔ دروس را در یک پک با ویژگی‌های زیر در اختیار شما دانش‌آموزان عزیز قرار می‌دهد:

۱ ایستگاه آموزش: آموزش مفاهیم و نکات درسی به صورت جامع، مختصر و نموداری، همراه با تأکیدهای لازم و تذکرات مفید و کاربردی برای هر درس.

۲ پاسخ: ارائهٔ پاسخ‌های دقیق و کامل به همهٔ پرسش‌ها، فعالیت‌ها، تمرین‌ها و... هر یک از دروس به ترتیب کتاب درسی.

۳ ایستگاه سنجش: ارائهٔ نمونه سؤال، منطبق بر مفاهیم کتاب درسی و فضای آموزشی به همراه پاسخ آن برای هر فصل، درس یا گفتار و... جهت سنجش آموخته‌های شما دانش‌آموزان عزیز.

۴ نمونه سؤال: ارائهٔ دو نمونه سؤال کامل در هر درس منطبق با بارم‌بندی آموزش و پرورش برای نوبت اول و نوبت پایانی همراه با پاسخ تشریحی و جامع.

● ضمناً دو ویژگی اختصاصی این مجموعه عبارت‌اند از:

۱ رنگی بودن کتاب: این ویژگی با ایجاد تنوع مناسب در فضای مطالعه مانع بروز یکنواختی و خستگی می‌شود و به مطالعهٔ شما انسجام و سرعت می‌بخشد.

۲ تطابق با فرمت کتاب‌های درسی: مطابقت فرمت فعالیت‌ها، پرسش‌ها و... هر درس که موجب انس بیشتر شما با کتاب درسی شده و بیگانگی با کتاب درسی را از بین خواهد برد.

مؤلفان

انگارش (۲)	اصغر معاذی، داریوش گودرزی
فارسی (۲)	اصغر معاذی، داریوش گودرزی
انسان و محیط زیست	فرزانه رجایی
تاریخ معاصر ایران	محبوبه ساکی
عربی، زبان قرآن (۲)	علی رمضانپور
زمین‌شناسی	فرزانه رجایی
هندسه (۲)	پرویز شفیعی، افسانه رحمتی
آمار و احتمال	مجید کاظم‌زاده
انگلیسی (۲)	بهرروز سبحانی
شیمی (۲)	عزیز میرزایی
حسابان (۱)	حسین روستایی
آزمایشگاه علوم تجربی (۲)	گروه علوم پایه
دین و زندگی (۲)	عباس بحیرایی
فیزیک (۲)	منیر سادات موسوی، محمد گلزاری

گروه ویراستاران: کبری ملکی، سحر سلیمان‌زاده، اعظم علی‌آبادی، ساعده نمازی، فاطمه رضایی، علیرضا اوسطی، آیدا پارس‌پور، محمد مهدی مشایخی، سیده زهرا سیدقاسم، صبا عبدی

فهرست

نمونه آزمون نوبت اول	۱۴۶
نمونه آزمون پایانی	۱۴۹

انسان و محیط زیست

درس ۱: آب، سرچشمه زندگی	۱۵۴
درس ۲: خاک، بستر زندگی	۱۶۰
درس ۳: هوا، نفس زندگی	۱۶۵
درس ۴: انرژی، حرکت، زندگی	۱۷۰
درس ۵: زباله، فاجعه محیط زیست	۱۷۶
درس ۶: تنوع زیستی، تابلوی زیبای آفرینش	۱۸۲
درس ۷: محیط زیست، بستر گردشگری مسئولانه	۱۸۷
نمونه آزمون نوبت اول	۱۹۳
نمونه آزمون پایانی	۱۹۶

تاریخ معاصر ایران

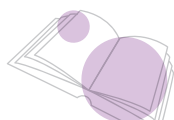
درس اول: حکومت قاجار...	۲۰۰
درس دوم: دوران ناصرالدین شاه	۲۰۳
درس سوم: زمینه‌های نهضت مشروطه	۲۰۶
درس چهارم: آغاز حرکت مردم علیه...	۲۰۹
درس پنجم: مشروطه در دوره محمدعلی شاه	۲۱۲
درس ششم: دوره دوم مشروطه	۲۱۶
درس هفتم: کودتای ۱۲۹۹	۲۱۹
درس هشتم: رضاخان؛ تثبیت قدرت	۲۲۱
درس نهم: ویژگی‌های حکومت رضاشاه	۲۲۳
درس دهم: سقوط رضاشاه	۲۲۶
درس یازدهم: اشغال ایران توسط متفقین...	۲۲۸
درس دوازدهم: نهضت ملی شدن صنعت نفت	۲۳۱
درس سیزدهم: زمینه‌های کودتای ۲۸ مرداد	۲۳۳
درس چهاردهم: کودتای بیست و هشتم مرداد	۲۳۶
درس پانزدهم: ربع قرن سیطره آمریکا بر ایران	۲۳۷
درس شانزدهم: زمینه‌ها و هدف‌های...	۲۴۰
درس هفدهم: پیدایش نهضت روحانیت...	۲۴۲
درس هجدهم: قیام ۱۵ خرداد	۲۴۴
درس نوزدهم: تحولات ایران پس از تبعید امام خمینی	۲۴۷
درس بیستم: ایران در مسیر انقلاب اسلامی	۲۵۰
درس بیست و یکم: پیروزی انقلاب اسلامی	۲۵۲
درس بیست و دوم: دولت موقت مهندس مهدی بازرگان	۲۵۴
درس بیست و سوم: اولین دوره ریاست جمهوری	۲۵۷

نگارش (۲)

درس اول: اجزای نوشته: ساختار و محتوا	۸
درس دوم: گسترش محتوا (۱): زمان و مکان	۱۲
درس سوم: گسترش محتوا (۲): شخصیت	۱۵
درس چهارم: گسترش محتوا (۳): گفت‌وگو	۱۸
درس پنجم: سفرنامه	۲۲
درس ششم: کاهش محتوا: خلاصه‌نویسی	۲۵
نمونه آزمون نوبت اول	۳۰
نمونه آزمون پایانی	۳۳

فارسی (۲)

ستایش: لطف خدا	۳۸
فصل ۱: ادبیات تعلیمی	۴۰
درس یکم: نیکی	۴۰
درس دوم: قاضی بُست	۴۶
فصل ۲: ادبیات سفر و زندگی	۵۵
درس سوم: در کوی عاشقان	۵۵
درس پنجم: ذوق لطیف	۶۱
فصل ۳: ادبیات غنایی	۶۸
درس ششم: پرورده عشق	۶۸
درس هفتم: باران محبت	۷۴
فصل ۴: ادبیات پایداری	۸۲
درس هشتم: در امواج سند	۸۲
درس نهم: آغازگری تنها	۸۹
فصل ۵: ادبیات انقلاب اسلامی	۹۵
درس دهم: رباعی‌های امروز	۹۵
درس یازدهم: سپیده می‌آید	۹۹
فصل ۶: ادبیات حماسی	۱۰۴
درس دوازدهم: کاوه دادخواه	۱۰۴
درس چهاردهم: حمله حیدری	۱۱۵
فصل ۷: ادبیات داستانی	۱۲۲
درس پانزدهم: کبوتر طوق‌دار	۱۲۲
درس شانزدهم: قصه عینکم	۱۳۱
فصل ۸: ادبیات جهان	۱۳۷
درس هفدهم: خاموشی دریا	۱۳۷
درس هجدهم: خوان عدل	۱۴۰
نیایش: الهی	۱۴۵

- ۵۶۲ ..... نمونه آزمون نوبت اول
- ۵۶۴ ..... نمونه آزمون پایانی

انگلیسی (۲)

- ۵۶۹ ..... درس ۱: Understanding People
- ۶۱۰ ..... درس ۲: A Healthy Lifestyle
- ۶۵۲ ..... درس ۳: Art and Culture
- ۶۸۳ ..... نمونه آزمون نوبت اول
- ۶۸۵ ..... نمونه آزمون پایانی

شیمی (۲)

- ۶۹۰ ..... فصل ۱: قدر هدایای زمینی را بدانیم
- ۷۱۷ ..... فصل ۲: در پی غذای سالم
- ۷۴۴ ..... فصل ۳: پوشاک، نیازی پایان ناپذیر
- ۷۵۹ ..... نمونه آزمون نوبت اول
- ۷۶۲ ..... نمونه آزمون پایانی

حسابان (۱)

- ۷۶۸ ..... فصل ۱: جبر و معادله
- ۸۰۱ ..... فصل ۲: تابع
- ۸۳۱ ..... فصل ۳: توابع نمایی و لگاریتمی
- ۸۴۵ ..... فصل ۴: مثلثات
- ۸۶۳ ..... فصل ۵: حد و پیوستگی
- ۸۹۷ ..... نمونه آزمون نوبت اول
- ۹۰۰ ..... نمونه آزمون پایانی

آزمایشگاه علوم تجربی (۲)

- ۹۰۶ ..... فصل ۲: آزمایش‌های مرتبی
- ۹۱۱ ..... فصل ۳: آزمایش‌های دستورالعملی
- ۹۲۳ ..... فصل ۴: آزمایش‌های کاوشگری

دین و زندگی (۲)

- ۹۳۸ ..... بخش ۱: تفکر و اندیشه
- ۹۳۸ ..... درس اول: هدایت الهی
- ۹۴۲ ..... درس دوم: تداوم هدایت
- ۹۴۷ ..... درس سوم: معجزه جاویدان
- ۹۵۲ ..... درس چهارم: مسئولیت‌های پیامبر(ص)
- ۹۵۸ ..... درس پنجم: امامت، تداوم رسالت
- ۹۶۴ ..... درس ششم: پیشوایان اسوه
- ۹۶۹ ..... درس هفتم: وضعیت فرهنگی، اجتماعی...

- ۲۶۰ ..... درس بیست و چهارم: جنگ تحمیلی رژیم بعثی...
- ۲۶۳ ..... درس بیست و پنجم: آرمان‌ها و دستاوردهای انقلاب...
- ۲۶۶ ..... درس بیست و ششم: بیداری اسلامی در جهان اسلام...
- ۲۷۰ ..... نمونه آزمون نوبت اول
- ۲۷۳ ..... نمونه آزمون پایانی

عربی، زبان قرآن (۲)

- ۲۷۸ ..... الدَّرْسُ الْأَوَّلُ: من آيَاتِ الْأَخْلَاقِ
- ۲۸۷ ..... الدَّرْسُ الثَّانِي: فِي مَحْضَرِ الْمُعَلِّمِ
- ۲۹۵ ..... الدَّرْسُ الثَّلَاثُ: عَجَائِبُ الْأَشْجَارِ
- ۳۰۴ ..... الدَّرْسُ الرَّابِعُ: آدَابُ الْكَلَامِ
- ۳۱۱ ..... الدَّرْسُ الْخَامِسُ: الْكَيْدُ
- ۳۱۹ ..... الدَّرْسُ السَّادِسُ: أَنَّهُ مَارِي شَيْمِلِ
- ۳۲۷ ..... الدَّرْسُ السَّابِعُ: تَأْثِيرُ اللَّغَةِ الْفَارْسِيَّةِ عَلَى اللَّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ
- ۳۳۶ ..... نمونه آزمون نوبت اول
- ۳۳۹ ..... نمونه آزمون پایانی

زمین‌شناسی

- ۳۴۴ ..... فصل ۱: آفرینش کیهان و تکوین زمین
- ۳۵۰ ..... فصل ۲: منابع معدنی، زیربنای تمدن و توسعه صنعتی
- ۳۵۸ ..... فصل ۳: منابع آب و خاک
- ۳۶۸ ..... فصل ۴: زمین‌شناسی و سازه‌های مهندسی
- ۳۷۳ ..... فصل ۵: زمین‌شناسی و سلامت
- ۳۷۷ ..... فصل ۶: پویایی زمین
- ۳۸۳ ..... فصل ۷: زمین‌شناسی ایران
- ۳۸۶ ..... نمونه آزمون نوبت اول
- ۳۸۹ ..... نمونه آزمون پایانی

هندسه (۲)

- ۳۹۴ ..... فصل ۱: دایره
- ۴۱۹ ..... فصل ۲: تبدیل‌های هندسی و کاربردها
- ۴۴۳ ..... فصل ۳: روابط طولی در مثلث
- ۴۶۰ ..... نمونه آزمون نوبت اول
- ۴۶۵ ..... نمونه آزمون پایانی

آمار و احتمال

- ۴۷۲ ..... فصل ۱: آشنایی با مبانی ریاضیات
- ۵۰۲ ..... فصل ۲: احتمال
- ۵۲۳ ..... فصل ۳: آمار توصیفی
- ۵۴۶ ..... فصل ۴: آمار استنباطی

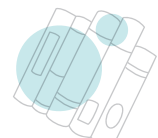
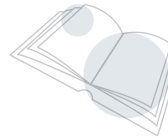
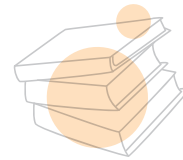

فیزیک (۲)

۱۰۱۰	فصل ۱: الکتروسیبته ساکن
۱۰۳۵	فصل ۲: جریان الکتریکی و مدارهای جریان مستقیم
۱۰۵۶	فصل ۳: مغناطیس
۱۰۷۶	فصل ۴: القای الکترومغناطیسی و جریان متناوب
۱۰۹۰	نمونه آزمون نوبت اول
۱۰۹۵	نمونه آزمون پایانی

۹۷۳	درس هشتم: احیای ارزش‌های راستین
۹۸۰	درس نهم: عصر غیبت
۹۸۸	درس دهم: مرجعیت و ولایت فقیه
۹۹۴	بخش ۲: در مسیر
۹۹۴	درس یازدهم: عزت نفس
۹۹۸	درس دوازدهم: پیوند مقدس
۱۰۰۴	نمونه آزمون نوبت اول
۱۰۰۶	نمونه آزمون پایانی

فصل ۵

ادبیات انقلاب اسلامی

رباعی‌های امروز

درس هفتم

ایستگاه آموزش

شاعران ادبیات انقلاب اسلامی:

مصطفی محدثی خراسانی

محمدعلی مجاهدی (پروانه)

مصطفی علی پور

سلمان هراتی

مَشک: خیک، ظرفی ساخته شده از پوست گوسفند یا بز برای نگهداری و ذخیره مایعات
نیلی: نیل‌رنگ، آبی تیره و متمایل به کبود
یم: دریا

● معنی واژه‌ها و اصطلاحات

چنبر: حلقه، دایره
زستن: نجات یافتن، رها شدن
زسحه: قطره، چکّه، چکیده و تراوش کرده
ماتم: اندوه، غم، مصیبت

● معنی بیت‌ها، شرح آرایه‌ها و نکات

چون سیل ز پیچ و تاب صحرا می‌رفت / همراه محرم به فتح فردا می‌رفت

معنی: مانند سیل در میان پیچ و تاب صحرا پیش می‌رفت. همراه با سحرگاه برای فتح فردا (رسیدن به روشنایی) می‌رفت.
آرایه‌ها و نکات: تشبیه (چون سیل) / مراعات نظیر (سحر، فردا) / تشخیص (رود) / مراعات نظیر (چشمه، دریا) / واج‌آرایی (ف)

بی تاب نظیر جوش چشمه دور / این رود به جست و جوی دریا می‌رفت

معنی: این رود، بی‌تابانه مانند جوشش چشمه‌ای در دوردست به جست‌وجوی دریا می‌رفت.

سلمان هراتی

آرایه‌ها و نکات: تشبیه (نظیر جوشش چشمه)

رازی که خطرکنندگان می‌دانند / در بازی خون، بزرگان می‌دانند

معنی: این رازی است که فقط اهل خطر (ریسک) از آن آگاه هستند. کسانی که در بازی مرگ (شهادت) برنده‌اند، این راز را می‌دانند.

آرایه‌ها و نکات: کنایه (بازی خون کنایه از شجاعت و از جان گذشتگی در راه وطن) / واج‌آرایی (ن)

با بال شکسته پرگشودن، هنر است این را همه پرندگان می‌دانند!

معنی: پرواز با بال‌های شکسته هنراست. فقط کسانی که اهل پروازاند از این موضوع آگاه هستند.

آرایه‌ها و نکات: متناقض‌نما (پارادوکس) (پرگشودن با بال شکسته در مصراع اول) / تشخیص (مصراع دوم) **مصطفی علی پور**

ای کعبه به داغ ماتمت، نیلی پوش و ز تشنگی ات، فرات در جوش و خروش

معنی: ای کسی که خانه خدا (کعبه) در غم مصیبت و عزای تو تیره‌پوش و رود فرات به سبب تشنگی‌ات در جوش و خروش است.

آرایه‌ها و نکات: تشخیص (کعبه، فرات) / حسن تعلیل (دلیل غیرواقعی اما زیبا و دلپذیر) (هر دو مصراع بیت اول)

جز تو که فرات، رشح ای از یم توست دریا نشنیدم که کشد مشک به دوش

معنی: هرگز نشنیده‌ام که دریایی غیر از تو (که فرات در برابر دریای وجودت مانند قطره‌ای است) مشک به دوش بکشد.

آرایه‌ها و نکات: اغراق (فرات رشح‌ه‌ای از یم توست) / تشبیه (تشبیه تو به دریا) / تشخیص (دریا) / تلمیح (اشاره به دلاوری‌ها و

جان‌فشانی‌های حضرت ابوالفضل (ع) در روز عاشورا) **محمد علی مجاهدی (پروانه)**

از چنبر نفس، رسته بودند آنها بت‌ها همه را شکسته بودند آنها

معنی: آنها از دایره و محدوده نقش و نگار (اسارت مادیات) رها شده و همه بت‌ها را شکسته بودند. (وابستگی‌ها را از بین برده بودند).

آرایه‌ها و نکات: اضافه تشبیهی (چنبر نفس) / استعاره (بت‌ها استعاره از وابستگی‌های مادی دنیا)

پرواز شدند و پرگشودند به عرش هر چند که دست بسته بودند آنها

معنی: با وجود بسته بودن دست‌هایشان به سوی آسمان پرواز کردند (شهید شدند).

آرایه‌ها و نکات: مجاز (پرواز مجاز از برنده) / متناقض‌نما (پرگشودن با وجود بسته بودن دست) **مصطفی محدثی خراسانی**

کارگاه متن‌پژوهی

صفحه ۸۷

قلمرو زبانی

۱ با توجه به رابطه معنایی «ترادف» جاهای خالی را کامل کنید.

■ زشحه، قطره، چگه

■ چنبر، حلقه، دایره

۲ برای هر یک از الگوهای زیر، واژه‌ای از متن درس بیابید و بنویسید.

نمونه: بن ماضی + ه ← صفت وندی (شکسته)

■ وند + اسم ← صفت وندی (چشمه)

■ بن مضارع + وند + بن مضارع ← اسم وندی - مرکب (جست‌وجو)

صفحه ۸۷

قلمرو ادبی

۱ سروده سلمان هراتی، را از نظر آرایه‌های ادبی بررسی کنید. **پاسخ** چون سیل: تشبیه / سحر، فردا: مراعات نظیر / بی‌تاب نظیر جوشش چشمه: تشبیه / رود: تشخیص / چشمه، دریا: مراعات نظیر / واج‌آرایی (ف)

۲ هریک از سروده‌های درس از چهار مصراع تشکیل شده است؛ به این‌گونه شعر که مصراع‌های یکم، دوم و چهارم آن، هم‌قافیه هستند و وزن و آهنگ آن، معادل «لا حول و لا قوه الا بالله» است، «رباعی» می‌گویند. گاه در رباعی، مصراع سوم نیز با دیگر مصراع‌ها هم‌قافیه می‌شود. عطار، مولوی و باباافضل سربلندگان نامدار رباعی‌اند.

■ واژگان «قافیه» را در رباعی‌های درس، مشخص کنید. **پاسخ** واژگان قافیه در رباعی اول: صحرا، فردا، دریا / در رباعی دوم: خطرکنندگان، برندگان، پرندگان / در رباعی سوم: نیلی‌پوش، خروش، دوش / در رباعی چهارم: رسته، شکسته، بسته

۲ به بیت زیر، توجه کنید:

بید مجنون در تمام عمر، سر بالا نکرد
حاصل بی حاصلی نبود به جز شرمندگی
صائب
در این بیت، شاعر برای شکل ظاهری و آویزان بودن شاخه‌ها و برگ‌های درخت بید، علتی شاعرانه اما غیرواقعی آورده است و آن، سرافکنندگی بید، به سبب بی‌ثمر و بی‌حاصل بودن است.

وقتی شاعر یا نویسنده، دلیلی غیرواقعی اما ادبی برای موضوعی بیان کند تا بتواند ذهن مخاطب را اقناع کند، آرایه «حُسن تعلیل» پدید می‌آید.

■ در کدام سروده درس، «حُسن تعلیل» به‌کار رفته است؟ دلیل خود را بنویسید.

پاسخ ای کعبه به داغ ماتمت، نیلی پوشی و ز تشنگی ات، فرات در جوش و خروش

شاعر در این بیت، دلیل سیاهی پوشش کعبه را عزا دار بودن برای شهید (حضرت ابوالفضل(ع)) و جوش و خروش رودخانه فرات را ناشی از تشنگی وی می‌داند.

صفحه ۸۸

قلمرو فکری

۱ مقصود شاعر از مصراع «این رود به جست و جوی دریا می‌رفت» چیست؟ پاسخ یعنی به دنبال پیوستن به اصل خود بود.

۲ معنی و مفهوم بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

از چنبر نَفَس، رسته بودند آنها
بت‌ها همه را شکسته بودند آنها

پاسخ آنها از دایره و محدوده نقش و نگار (اسارت مادیات) رها شده و همه بت‌ها را شکسته بودند. (وابستگی‌ها را از بین برده بودند).

۳ در رباعی دوم، منظور شاعر از «راز» چیست؟ پاسخ شهادت در راه خدا

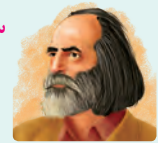
۴ درباره ارتباط متن درس و عنوان فصل پنجم توضیح دهید. پاسخ در رباعی‌های موجود در متن درس به مفاهیم رایج در ادبیات انقلاب اسلامی، مانند جست‌وجوی اصل و آرمان‌خواهی، شهادت‌طلبی، ادبیات عاشورایی (اشاره به واقعه عاشورا)، یادآوری مظلومیت شهیدان انقلاب، جنگ تحمیلی و تکریم آنها پرداخته شده است.

گنج حکمت به یاد ۲۲ بهمن

ایستگاه آموزش

سید ضیاءالدین شفیعی (شاعر)

آثار: پشت به سایه‌ها و صداها، دلتنگی آسمان، شب یک رؤیا
موضوع: حماسی و انقلابی

● معنی واژه‌ها و اصطلاحات

بار عام: اجازه ورود به مجلس بزرگان

حلول: ورود، فرارسیدن

دف: نوعی ساز، دایره

سیرتگ: بزرگ، عظیم

سیال: روان، جاری

کابوس: حالت سنگینی و اختناق در خواب، بختک

کلاف: نخ یا ریسمانی که دور دوک پیچیده باشد.

کل می‌کشید: بانگ شادی برآوردن، فریاد شادی

● معنی عبارت‌ها، شرح آرایه‌ها و نکات

آسمان با هفت دست گرم و پنهانی دف می‌زد و رنگین‌کمانی از شوق و شور، کلاف ابرهای تیره را از هم باز می‌کرد. خورشید در جشنی بی‌غروب، بر بام روشن جهان ایستاده بود و تولد جمهوری گل محمّدی را کل می‌کشید. معنی: نویسنده به دلیل پیروزی انقلاب اسلامی، همه‌جا را غرق در شور و شادی دانسته است. آرایه‌ها و نکات: تشخیص (آسمان، رنگین‌کمان، خورشید) / تشبیه (کلاف ابرهای تیره) / استعاره (بام روشن جهان، گل محمّدی)

بیست و دوم بهمن در هیئت روزی شکوهمند، آرام‌آرام از یال کوه‌های بلند و برف‌گیر فرود آمد و در محوطه آفتابی انقلاب، ابدی شد، و ما در سایه خورشیدی‌ترین مرد قرن به بارِ عامِ رحمت الهی راه یافتیم و صبح روشن آزادی را به تماشا ایستادیم. **معنی:** روز پیروزی انقلاب، بیست و دوم بهمن ۱۳۵۷، جاودان شد و مردم به رهبری امام خمینی (ره)، مورد لطف و رحمت خدا قرار گرفتند و به آزادی دست یافتند. **آرایه‌ها و نکات:** تشخیص (بیست و دوم بهمن) / استعاره (یال کوه‌ها) / کنایه (خورشیدی‌ترین مرد قرن) / اضافه تشبیهی (بارِ عامِ رحمت الهی، صبح روشن آزادی)

اندک‌اندک جلوه‌هایی از تقدیر درخشان این نهضت به ملت ما لبخند زد. حلول این صبح روشن را بزرگ می‌داریم و یاد ایثارگران سهیم در این حماسه سترگ را - تا همیشه - در خاطره خویش به تابناکی پاس خواهیم داشت. **معنی:** کم‌کم نتایج درخشان انقلاب بر مردم آشکار شد؛ بنابراین باید در بزرگداشت آن بکوشیم و کسانی را که در راه انقلاب فداکاری کردند، گرمای بداریم و از یاد نبریم. **آرایه‌ها و نکات:** تشخیص (جلوه‌هایی از تقدیر درخشان این نهضت به ملت ما لبخند زد).

سیدضیاءالدین شفیعی

ایستگاه سنجش

- ۱ معنی واژه‌های «یم، ماتم، ناب» را به ترتیب بنویسید.
- ۲ «ورود، عظیم، فریاد شادی» به ترتیب معنی کدام یک از واژه‌های مقابل است؟ (کلاف، کل، سترگ، دف، بارعام، حلول)
- ۳ شاعر در بیت «رازی که خطرکنندگان می‌دانند / در بازی خون، برندگان می‌دانند» از چه کسانی با عنوان «برندگان» یاد کرده است؟
- ۴ نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را در بیت زیر به ترتیب بنویسید.
«جز تو که فرات رشحه‌ای از یم توست دریا نشنیدم که کشد مشک به دوش»
- ۵ در عبارت زیر منظور از «خورشیدی‌ترین مرد قرن» کیست؟
«ما در سایه خورشیدی‌ترین مرد قرن به بارِ عامِ رحمت الهی راه یافتیم.»
- ۶ آرایه‌های ادبی هر یک از بیت‌های زیر را بررسی کنید.
الف) جز تو که فرات رشحه‌ای از یم توست دریا نشنیدم که کشد مشک به دوش
ب) چون سیل ز بیچ و تاب صحرا می‌رفت همراه سحر به فتح فردا می‌رفت
- ۷ آرایه‌های ادبی عبارت زیر را بیابید و بنویسید.
«خورشید در جشنی بی‌غروب، بر بام روشن جهان ایستاده بود و تولد جمهوری گل محمدی را گل می‌کشید.»
- ۸ نویسنده در عبارت زیر، کدام رویداد را سبب خشنودی و شادمانی خورشید دانسته است؟
«خورشید در جشنی بی‌غروب، بر بام روشن جهان ایستاده بود و تولد جمهوری گل محمدی را، گل می‌کشید.»
- ۹ معنی و مفهوم بیت «از چنبر نفس، رسته بودند آنها / بت‌ها، همه را شکسته بودند آنها» را بنویسید.
- ۱۰ مفهوم عبارت «اندک‌اندک جلوه‌هایی از تقدیر درخشان این نهضت به ملت ما لبخند زد» را بنویسید.

پاسخنامه

۱. یم: دریا، ماتم: اندوه و مصیبت، ناب: خالص ۲. ورود: حلول، عظیم: سترگ، فریاد شادی: کل ۳. شهیدان ۴. رشحه: مسند، مشک: مفعول ۵. امام خمینی (ره) ۶. الف) فرات: تشخیص / فرات رشحه‌ای از یم توست: اغراق / تشبیه: تشبیه تو به دریا / دریا: تشخیص / ب) چون سیل: تشبیه / سحر و فردا: مراعات نظیر / واج‌آرایی (ف) ۷. خورشید: تشخیص / بام روشن جهان: استعاره / گل محمدی: استعاره ۸. پیروزی انقلاب اسلامی ایران ۹. آنها از دایره و محدوده نفس (اسارت مادیات) رها شده و همه بت‌ها را شکسته بودند (وابستگی‌ها را از بین برده بودند). ۱۰. کم‌کم نتایج درخشان انقلاب بر مردم آشکار شد. (مردم از نتایج مثبت و درخشان انقلاب بهره‌مند شدند).

ایستگاه آموزش

● انرژی، نیازی پایان ناپذیر: چه اتفاقاتی در حال رخ دادن است؟ ← تجربه‌های جهانی ← کاوش موردی ۳ ← سوخت‌های سبز (سوخت‌های زیستی)

تأمین انرژی

تأمین انرژی یکی از چالش‌های مهم و اساسی کشورها در دهه‌های آینده است. میزان مصرف سالانه انرژی در جهان تقریباً معادل ۱۰ میلیارد تن نفت خام است. انرژی الکتریکی مهم‌ترین شکل از انرژی است که زندگی امروزی ما به آن وابسته است. از سوخت‌های فسیلی مانند نفت، زغال سنگ و گاز طبیعی برای گرم کردن خانه‌ها، مراکز اداری، علمی و صنعتی، پخت و پز و حرکت وسایل نقلیه و حتی تولید انرژی الکتریکی استفاده می‌شود. از سوخت‌های فسیلی برای چرخاندن توربین‌ها استفاده می‌شود. بخار آب حاصل از سوزاندن سوخت‌های فسیلی توربین‌ها را می‌چرخاند و انرژی الکتریکی تولید می‌کنند. تولید و تأمین انرژی الکتریکی از مهم‌ترین دغدغه‌های کشورهای دنیاست.

چه اتفاقاتی در حال رخ دادن است؟

استفاده از سوخت‌های فسیلی حجم انبوهی از گازهای آلاینده را وارد هوا کرده و هوای شهرها را آلوده می‌کند. استفاده از سوخت‌های فسیلی دمای کره زمین را افزایش داده و هوای کره زمین را گرم‌تر کرده، به این پدیده گرمایش جهانی می‌گویند. گرمایش جهانی سبب اتمام فصل‌ها قبل از زمان طبیعی، آتش‌سوزی خودبه‌خود جنگل‌ها و مختل شدن چرخه‌های طبیعی می‌شود. افزایش میانگین دمای کره زمین ناشی از افزایش گاز کربن دی‌اکسید است. نور خورشید با عبور از هوا کره به زمین رسیده و آن را گرم می‌کند و زمین گرم شده از خود انرژی می‌تاباند. این امواج توسط برخی مولکول‌ها مانند کربن دی‌اکسید جذب و سبب گرم شدن دوباره کره زمین می‌شود. اگر کربن دی‌اکسید در هوا نباشد، دمای هوا از ۱۴ درجه سلسیوس به ۱۸- درجه سلسیوس می‌رسد. دانشمندان به منظور تعیین میزان آثاری که هر فرد روی محیط زیست می‌گذارد، اصطلاحی به نام ردپای محیط زیستی تعریف کرده‌اند. این ردپاها میزان تأثیر افراد را روی محیط زیست نشان می‌دهند. هرچه ردپا بزرگ‌تر باشد زمان بیشتری طول می‌کشد تا کره زمین کربن دی‌اکسید اضافی را مصرف کند و آثار آن را جبران کند. استفاده بهینه از منابع انرژی، اصلاح الگوهای مصرف و سبک زندگی، به‌کارگیری سوخت‌های سبز، جست‌وجو برای یافتن و مصرف انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر، تصویب سیاست جهانی و ملی و پیروی از آنها راهکارهای پیشنهادی به منظور کاهش ردپای محیط زیستی است.

فعالیت ۱

صفحه ۴۴

با توجه به نقشه:

- ۱- کشورهای پرمصرف انرژی را مشخص کنید. **پاسخ** ایالات متحده آمریکا، اتحادیه اروپا، چین، ژاپن، هند و روسیه
- ۲- جایگاه ایران کجاست؟ **پاسخ** ایران در رتبه ۱۳ بعد از فرانسه و قبل از بریتانیا است.

۳- به نظر شما مصرف زیاد انرژی، نشانه خوبی برای اقتصاد کشور است یا خیر؟ توضیح دهید.

پاسخ اگر مصرف انرژی در مورد صنایع و تولید مواد لازم باشد مفید و اگر صرف حمل و نقل و اتلاف انرژی شود از نظر اقتصادی مفید نیست.

فعالیت ۲

صفحه ۴۶

گفت‌وگو کنید

با توجه به الگوی زیر، درباره اینکه نیروی لازم برای چرخاندن توربین و تولید انرژی الکتریکی از چه منبعی می‌تواند باشد، گفت‌وگو کنید.

تولید انرژی الکتریکی در مولد → چرخاندن توربین‌ها → منبع انرژی

پاسخ منبع انرژی از سوخت‌های فسیلی، انرژی هسته‌ای، انرژی باد، انرژی آب جاری، انرژی خورشید، انرژی زمین‌گرمایی و امواج تأمین می‌شود.

فعالیت ۳

صفحه ۴۷

تفکر نقادانه

برخی معتقدند «هر چه مصرف انرژی الکتریکی کشوری بیشتر باشد، آن کشور توسعه یافته‌تر است.» این دیدگاه را در کلاس نقد کنید.

پاسخ انرژی الکتریکی اگر صرف تولید محصول یا زیرپایه صنایع کشور، گرمایش منازل، استخراج فلزات خام و حمل و نقل باشد مفید و اگر بیهوده مصرف شود یا اتلاف شود مضر است.

فعالیت ۴

صفحه ۴۸

با انجام فعالیت زیر درباره میزان برق مورد نیاز یخچال‌های خانگی در سراسر دنیا و رابطه آن با میزان مصرف سوخت‌های فسیلی بیشتر آشنا شوید.

انرژی	بر حسب مصرف انرژی یخچال فریزر
بازدهی بیشتر	
بازدهی کمتر	
مصرف انرژی در دسترس انرژی مصرفی در یک سال	548
مصرف انرژی در دسترس انرژی مصرفی در یک سال	285
مصرف انرژی در دسترس انرژی مصرفی در یک سال	115
مصرف انرژی در دسترس انرژی مصرفی در یک سال	AB/CDE
مصرف انرژی در دسترس انرژی مصرفی در یک سال	abcde

الف) یک دستگاه یخچال فریزر با قدرت ۱۷۰ وات ساعت را در نظر بگیرید، میزان برق مصرفی آن در یک شبانه‌روز چند کیلووات ساعت است؟ **پاسخ**

$$170 \times 24 = 4080 \text{ Wh} = 4.08 \text{ kWh}$$

ب) میزان برق مصرفی این یخچال فریزر در طول یک سال چند کیلووات ساعت است؟ **پاسخ**

$$170 \times 24 \times 365 = 1489200 \text{ Wh} = 1489.2 \text{ kWh}$$

پ) با فرض آنکه هر خانوار ایرانی، یک دستگاه یخچال فریزر داشته باشد میزان برق مصرفی سالانه این یخچال فریزرها را در ایران حساب کنید. (کشور ایران تقریباً ۲۰۰۰۰۰۰ خانوار دارد).

$$1489200 \times 2 \times 10^7 = 2.9784 \times 10^{13} \quad \text{پاسخ}$$

ت) اگر برای تولید ۱۶۰۰ کیلووات ساعت انرژی الکتریکی، ۳۰۰۰۰ کیلوگرم از یک نوع سوخت فسیلی را در نیروگاه بسوزانیم، حساب کنید که برای تأمین برق مصرفی یخچال‌های خانگی ایران چند کیلوگرم از آن سوخت فسیلی باید سوزانده شود؟ **پاسخ**

$$2.9784 \times 10^{13} \div 1600 = 18615 \times 10^6 \quad 18615 \times 10^6 \times 30000 = 55845 \times 10^6 \text{ kg} \quad \text{پاسخ}$$

ث) اکنون فرض کنید که برق مصرفی هر خانوار ایرانی ماهانه برابر با ۷۰۰ کیلووات ساعت است. با توجه به این داده، حساب کنید برای تأمین برق سالانه خانوارهای ایرانی، چند کیلوگرم سوخت فسیلی باید در یک نیروگاه سوزانده شود؟ **پاسخ**

$$20000000 \times 700 \times 365 = 511 \times 10^6 \text{ kWh} \quad 511 \times 10^6 \div 1600 = 3193 \times 10^6 \quad \text{پاسخ}$$

$$3193 \times 10^6 \times 30000 = 958125 \times 10^6 \text{ kg}$$

فعالیت ۵

صفحه ۴۹

گفت‌وگو کنید:

درباره آثار گوناگون (جنبه‌های مثبت و منفی) استفاده از سوخت‌های فسیلی برای حمل‌ونقل، گرمایش خانه‌های مسکونی و تولید انرژی الکتریکی با یکدیگر گفت‌وگو و جاهای خالی را پر کنید.

فعالیت ۶

صفحه ۵۰

کاوش کنید

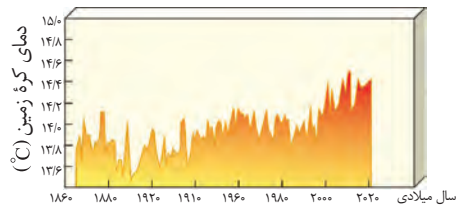
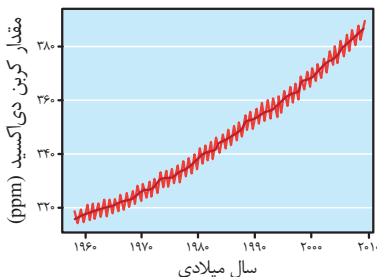
- بررسی کنید که «مقدار کربن دی‌اکسید چه اثری روی دمای یک محیط دارد؟»
- ابزار و مواد: بطری ۱/۵ لیتری، قرص جوشان، دماسنج، استوانه مدرج، خمیر بازی
- ۱- دو بطری ۱/۵ لیتری خالی را بردارید و شماره‌گذاری کنید.
  - ۲- درب بطری‌ها را به اندازه قطر دماسنج سوراخ کنید و دماسنج را از داخل آن عبور دهید. درزهای دور دماسنج را با خمیر بازی محکم کنید و از دو طرف بیوشانید.
  - ۳- درون بطری شماره (۱)، ۵ عدد قرص جوشان و ۱۰ میلی لیتر آب بریزید و بلافاصله در آن را محکم ببندید.
  - ۴- درون بطری شماره (۲) ۱۰ میلی لیتر آب بریزید و در آن را محکم ببندید.
  - ۵- دمای هوای درون هر دو بطری را مشاهده و یادداشت کنید.
  - ۶- هر دو بطری را به مدت نیم ساعت روبه‌روی آفتاب قرار دهید. چه تغییری در دمای هوای درون دو بطری ایجاد می‌شود؟
- پاسخ** بطری که حاوی ۱۰ عدد قرص جوشان بوده، در آفتاب دمای بالاتری پیدا می‌کند و گرم‌تر می‌شود.
- ۷- از این مشاهدات چه نتیجه‌ای می‌گیرید؟ **پاسخ** وجود کربن دی‌اکسید در محیط موجب افزایش دمای آن می‌شود.

فعالیت ۷

صفحه ۵۱

فکر کنید

- ۱- نمودار ۱، افزایش کربن دی‌اکسید هواکره و نمودار ۲ افزایش دمای کره زمین را در دهه‌های اخیر نشان می‌دهند. چه رابطه‌ای بین داده‌های این دو نمودار وجود دارد؟

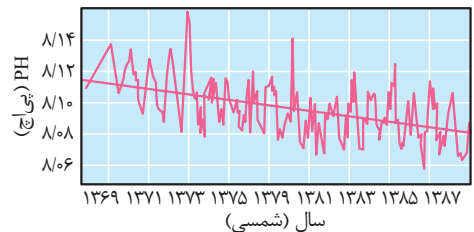
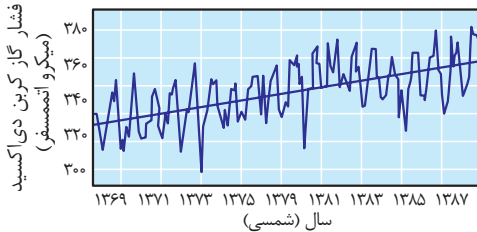
پاسخ با افزایش مقدار کربن دی‌اکسید در هوا، دمای هوای کره زمین هم افزایش یافته است.

گفت‌وگو کنید

۲- درباره داده‌های لوحه زیر گفت‌وگو کنید. چه نتایجی می‌گیرید؟ آنها در چند جمله بنویسید.

پاسخ اگر کربن دی‌اکسید در هوا نباشد دمای هوا حدود 32°C کاهش می‌یابد. در واقع CO_2 موجب تعدیل دمای هوا می‌شود، اما افزایش بیش از حد آن پدیده گلخانه‌ای را تشدید کرده و موجب گرمای بیش از حد هوا می‌شود.

نمودار (۲) تغییر فشار کربن دی‌اکسید در دو دهه اخیر

نمودار (۱) تغییر پی‌اچ (pH) آب اقیانوس‌ها در دو دهه اخیر

۳- با توجه به نمودارهای بالا و شکل‌های زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

الف) چه رابطه‌ای میان فشار گاز کربن دی‌اکسید و pH آب اقیانوس‌ها وجود دارد؟

پاسخ با افزایش فشار کربن دی‌اکسید در هوا، pH آب دریاها کاهش یافته و اسیدی می‌شود. (ب) میزان اسیدی بودن آب دریا چه تغییری می‌کند؟ **پاسخ** آب دریاها اسیدی‌تر می‌شود.

پ) با افزایش فشار گاز کربن دی‌اکسید در هواکره، تنوع گونه‌های زیستی در آب‌کره چه تغییری می‌کند؟ **پاسخ** اکثر موجودات و سخت‌پوستان دریایی پوسته آهکی دارند و به pH آب حساس‌اند، با اسیدی شدن آب دریاها گونه‌های موجودات دریازی به خطر افتاده و از بین می‌روند.

تپه‌های مرجانی در آب‌های گرم

مرجان‌ها در آب‌های گرم با افزایش pH آب

۴- برداشت خود را از تصویر روبه‌رو بنویسید.

پاسخ افزایش فشار کربن دی‌اکسید موجب مرگ موجودات دریایی می‌شود.

درس بیست و هشتم بیداری اسلامی در جهان اسلام

ایستگاه آموزش

تعریف بیداری اسلامی

از نظر لغوی: هوشیاری و برخورداری فرد از آگاهی است.
به معنای حالت برانگیختگی و آگاهی در امت اسلامی، تجدید حیات اسلام در کالبد فرد و جامعه، دعوت مجدد به اسلام، احیای ارزش‌های اسلامی و بازگشت به خویشتن اسلامی است.

هدف از بیداری اسلامی

عمده‌ترین هدف: بازگرداندن دین به عرصه زندگی فردی و اجتماعی
هدف غایی و متعالی: ساختن تمدن جدید اسلامی و درنهایت تأسیس یک تمدن اسلامی با گستره جهانی که در آن عقلانیت با معنویت، قدرت با اخلاق، دانش با ارزش و علم با عمل انجام می‌شود.

بیداری اسلامی

خاستگاه اولیه آن: ایران، مصر، عثمانی و هند
باعث جهش فکری اندیشمندان، متفکران، مبارزان اسلام و مردم برای بازیابی هویت واقعی خود (هویت اسلامی) از طریق بازگشت به خویشتن اسلام شد.
آشنایی با غرب به شدت در این امر تأثیر داشته است.

بررسی بیداری اسلامی در سه کشور

عثمانی: شکست امپراطوری عثمانی از دُول اروپایی، از دست دادن برخی مناطق مسلمان‌نشین
مصر: سلطه استعماری انگلستان بر این کشور که باعث شد اندیشمندان مصری را به تفکر وادارد.
هند: تسلط استعمار انگلیس به شبه‌قاره هند و شکست مقاومت مسلحانه مسلمانان هند در برابر انگلیس

ویژگی‌های مشترک بیداری اسلامی در کشورهای گوناگون

تمایل برای بازگشت به اسلام راستین و اصیل
توجه به وحدت جهان اسلام
استعمارستیزی و ضدیت با نظام سلطه
مبارزه با استبداد و دیکتاتوری حاکمان
مردمی بودن و حضور گروه‌های مختلف اجتماعی در آن

جامعه عرب و مواجه شدن آن با بیداری اسلامی

از راه‌های گوناگون با فرهنگ و تمدن غربی و نظام سیاسی غرب آشنا شدند.
مقایسه خود با غربی‌ها باعث شد عرب‌ها بفهمند از غربی‌ها عقب مانده‌تر هستند.
یکی از راه‌های رفع عقب‌ماندگی این جامعه از نظر متفکران عرب، بازگشت به اسلام اصیل و راستین است.

بیداری اسلامی در شبه‌قاره هند و تحولات آن

ارتباط مستقیمی با ورود استعمارگران به هند و سلطه آنان بر این سرزمین دارد.
عده‌ای از طریق نظامی و سیاست و عده‌ای از طریق فعالیت‌های فکری و فرهنگی اهداف خود را تعقیب کردند.
استقلال پاکستان از هند و نهضت فقه جعفری به رهبری مفتی جعفر حسین در پاکستان تأسیس شد.

بیداری اسلامی در عثمانی و ترکیه

- عوامل شکل‌گیری**
- بخش مهم این بیداری در واکنش به ناکامی در برابر تهاجم دولت‌های اروپایی و ورود امواج غرب‌گرایی به آن امپراطوری شکل گرفت.
  - بخش دیگری از آن به دلیل محدودیت‌های ایجادشده در حوزه نفوذ علما و نیروهای مذهبی پدید آمد.
  - در نتیجه شکل‌گیری کشور ترکیه و به قدرت رسیدن کمال آتاتورک و به دنبال آن غربی‌سازی ترکیه و جدایی دین از سیاست
  - پس از مرگ آتاتورک اسلام‌گرایان در ترکیه فرصت یافتند در مساجد، مؤسسات فرهنگی و نشریات مذهبی فعالیت کنند.
  - ویژگی بارز این بیداری روی کار آمدن دولت‌های اسلام‌گرا و سرنگونی آنها با کودتای ارتش است.

بیداری اسلامی از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای و حضرت آیت‌الله خمینی

- آیت‌الله خامنه‌ای آن را به ستوه‌آمدگی بشریت و بازگشت به هویت اسلامی و تمسک به اسلام بیان کرد.
- امام خمینی آن را از یک خرده‌گفتمان به گفتمان مسلط در عرصه سیاست جوامع اسلامی تبدیل کرد.
- تعاریف دیگر بیداری از نظر امام خمینی:** بیداری ملت‌ها، بیداری مردم، بیداری ملت‌های مظلوم، بیداری انقلابی، بیداری معنوی، بیداری ایمان و بیداری جهانی

تقسیم‌بندی امواج بیداری اسلامی از نظر آیت‌الله خامنه‌ای

- موج اول:** پیروزی انقلاب اسلامی ایران
- موج دوم:** پس از فروپاشی کمونیسم
- موج سوم:** انقلاب‌های اخیر در کشورهای اسلامی

بیداری اسلامی در تونس و حوادث آن

- کوشش مردم تونس برای کسب استقلال و آزادی پس از جنگ جهانی دوم افزایش یافت.
- نیروهای اسلام‌گرای تونس نیز به رهبری شیخ راشد الغنوشی تشکل و انسجام یافتند که منجر به سقوط دیکتاتوری بن‌علی شد.

بیداری اسلامی در مصر و حوادث آن کشور

- در سال ۱۹۶۰، انگلیسی‌ها مصر را اشغال کردند و انگلیس در این کشور نظام سلطنتی مشروطه اعلام کرد.
- فساد سیاسی و اقتصادی رژیم حسنی مبارک باعث رشد فعالیت‌ها و جنبش‌های اسلامی به‌ویژه جمعیت اخوان المسلمین شد و در نهایت موجب سرنگونی رژیم دیکتاتوری نصر و سقوط مبارک شد.
- بیداری اسلامی در مصر ریشه‌دار بود و به سرعت به مناطق دیگر هم سرایت کرد.

بیداری اسلامی در لیبی و حوادث مهم آن

- حکومت لیبی به رغم داشتن شالوده‌های اولیه اسلامی دارای نوعی ایدئولوژی سیاسی سکولارمبتنی بر پان‌عربیسم بود.
- سرهنگ معمر قذافی دیکتاتور لیبی، اسلام را ابزاری برای اجرای مقاصد خود می‌دانست؛ به همین دلیل قیام‌کنندگان به خیابان ریختند.
- سقوط طرابلس و سرنگونی حکومت قذافی

بیداری اسلامی در یمن و حوادث این کشور

- اعتراض مردم علیه حکومت علی عبدالله صالح
- طولانی و گسترده بودن مخالفت و سرکوب شدید مردم
- گریختن علی عبدالله صالح از یمن

اصول انقلاب‌های کنونی در کشورهای اسلامی

- احیای عزت و کرامت ملی
- اسلام‌گرایی
- ایستادگی در برابر نفوذ و سلطه غرب
- مبارزه با رژیم جعلی صهیونیستی
- مردمی بودن

عناصر هویتی بیداری اسلامی کنونی

- مردمی بودن
- اسلامی بودن
- استکبارستیزی

نکات مهم

- ◀ آیت‌الله حاج حسین نائینی، حضرت امام خمینی (ره) و استاد حسن‌البناء، سه متفکر و پیشوای بزرگ دینی بودند.
- ◀ تنبیه‌الامة و تنزیه‌الملة از تألیفات آیت‌الله نائینی هستند.
- ◀ تونس به دلیل موقعیت جغرافیایی، سیاسی، تجاری و سوق‌الجیشی، نقش مهمی در سیاست کلی آفریقا بر عهده دارد و از دیرباز مورد طمع قدرت‌های استعماری بوده؛ به‌گونه‌ای که ژول فری از تونس به عنوان کلید خانه فرانسویان یاد می‌کند.
- ◀ یمن دارای نژادهای عرب، ترک، هندی و سومالیایی است.
- ◀ بحرین کوچک‌ترین کشور خاورمیانه است که بیش از ۸۰ درصد شیعه دارد. مردم این کشور از دیرباز خواستار برکناری حکومت آل خلیفه هستند؛ اما به دلیل حمایت‌های خارجی هنوز موفق نشده‌اند.

پرسش‌های نمونه

صفحه ۲۵۴

۱. بیداری اسلامی را تعریف کنید. **پاسخ** از نظر لغوی به معنای هوشیاری و برخورداری فرد از آگاهی است. بیداری اسلامی به معنای حالت برانگیختگی و آگاهی در امت اسلامی، تجدید حیات اسلام در کالبد فرد و جامعه، دعوت مجدد به اسلام، احیای ارزش اسلامی و بازگشت به خویش‌نوازی اسلامی است.
۲. به چهار مورد از عوامل زمینه‌ساز شکل‌گیری بیداری اسلامی اشاره کنید.
۳. **پاسخ** (۱) آگاهی نسبت به عقب‌افتادگی‌های علمی، اقتصادی و اجتماعی جوامع اسلامی (۲) آگاهی از پیشرفت‌های مادی و علمی جهان غرب و مقایسه آن با جوامع اسلامی (۳) توجه به گذشته پرافتخار و پرشکوه جهان اسلام و موقعیت آن در ایجاد تمدن اسلامی (۴) توجه به تشنه، تفرقه و درگیری‌های فرقه‌ای در جوامع اسلامی.
۳. سه مورد از علل ناکامی حرکت‌های بیداری اسلامی را در گذشته بنویسید.
۴. **پاسخ** (۱) خودباختگی در برابر توسعه فنی، علمی و مادی تمدن غرب (۲) ایجاد و غلبه روحیه سازش با حکومت‌های جائز در میان مسلمانان (۳) رسوخ و نفوذ تفکرات مادی مکاتب سرمایه‌داری غرب و کمونیستی شرق در جوامع اسلامی
۴. پیروزی انقلاب اسلامی چه آثاری بر جریان بیداری اسلامی جهان اسلام داشت؟ (به ۴ مورد اشاره کنید.)
۵. **پاسخ** (۱) تبدیل ایران به ام‌القریای جهان اسلام (۲) احیای کاربردهای دین در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی (۳) حمایت از ملل محروم، مستضعف و تحت ستم در سرتاسر جهان (۴) ارائه مدل علمی مردم‌سالاری دینی
۵. ویژگی‌های بیداری اسلامی از نگاه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی کدام‌اند؟
۵. **پاسخ** حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در تعبیر بیداری، آن را به ستوه‌آمدگی بشریت و بازگشت به هویت اسلامی و تمسک به اسلام بیان می‌کند. از نگاه هویت‌شناسانه نیز بیداری پدیدآمده را بیداری اسلامی می‌دانند و عنوان‌های دیگری مانند بیداری انسانی و بهار عربی را

رد می‌کنند. ارائه الگو برای حرکت‌های آزادی خواهانه ضد استبدادی و ضد استعماری در بیداری اسلامی از جمله اهداف آیت‌الله خامنه‌ای در دوران رهبری بوده است. ایشان در نخستین روزهای سال ۱۳۹۰ در این زمینه گفتند: «آنچه من به طور قطع عرض می‌کنم این است، حرکتی که در منطقه ایجاد شده حرکت ملت‌هاست، حرکت امت اسلامی است، حرکت با شعار اسلام است، حرکت به سمت اهداف اسلامی است و نشان دهنده بیداری عمومی ملت‌هاست.» ایشان ظهور بیداری اسلامی در جهان اسلامی را حاصل انقلاب اسلامی ایران و پیروزی ملت ایران می‌دانند.

۶. به سه مورد از پیامدهای امواج نوین بیداری اسلامی اشاره کنید.

پاسخ ۱) از بین رفتن حاکمان دیکتاتور و دولت‌های دست‌نشانده و سرسپرده به نظام سلطه (۲) نفوذ و تحکیم روابط اسلامی بین ملت‌ها و دولت‌ها و فراهم شدن زمینه‌های همگرایی مسلمانان (۳) ایجاد شور و نشاط اجتماعی و احیای خودباوری دینی و اجتماعی در ملت‌های مسلمان

اندیشه و جست و جو

صفحه ۲۵۴

جست و جو کنید جوانان و نوجوانان چه نقشی در بیداری اسلامی سال‌های اخیر داشتند.

پاسخ ۱) بر عهده دانش آموز است.

ایستگاه سنجش

۱ جاهای خالی را با کلمه‌ها یا عبارتهای مناسب پر کنید.

الف) پس از مرگ ..... اسلام‌گرایان در ترکیه فرصت فعالیت پیدا کردند و مساجد، مؤسسات فرهنگی و نشریات مذهبی رونق یافت.
ب) کوشش مردم تونس برای کسب استقلال و آزادی پس از ..... افزایش یافت.

۲ عمده‌ترین هدف بیداری اسلامی چه بود؟

۳ بیداری اسلامی در کشور عثمانی باعث بروز چه اتفاقاتی شد؟

✓ پاسخ‌نامه

۱. الف) آتاتورک / ب) جنگ جهانی دوم ۲. عمده‌ترین هدف آن بازگرداندن دین به عرصه زندگی فردی و اجتماعی است. ۳. باعث شکست امپراطوری عثمانی از دولت‌های اروپایی و از دست دادن برخی مناطق مسلمان نشین شد و متفکران این منطقه را به بازنگری در افکارشان واداشت.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

نمونه آزمون نوبت اول

شماره	سؤال	بارم												
۱	در هر مورد گزینه مناسب را انتخاب کنید. الف) دو روزنامه معروف غیردولتی که در دوره قاجار انتشار می یافت ..... و ..... بودند. ۱) اختر - قانون ۲) کاغذ اخبار - وقایع اتفاقیه ۳) تربیت - ادب ۴) حکمت - ثریا ب) در قرارداد ۱۹۰۷ ..... ۱) ایران تحت حمایت انگلستان شد. ۲) ایران بین انگلستان و روسیه تقسیم شد. ۳) امتیاز نفت شمال به روسیه داده شد. ۴) امتیاز لاتاری به یک شرکت سهامی انگلیسی داده شد.	۱												
۲	موارد مربوط به ستون «الف» را به عبارت های ستون «ب» وصل کنید. (یک مورد از ستون «ب» اضافی است). <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;">الف</th> <th style="width: 50%;">ب</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>جنگ های اول ایران و روس به بسته شدن این عهدنامه انجامید.</td> <td>رژی</td> </tr> <tr> <td>نام دیگر قرارداد تالبوت است.</td> <td>۱۹۳۳</td> </tr> <tr> <td>قراردادی محرمانه که میان ایران و انگلیس بسته شد.</td> <td>وثوق الدوله - کاکس</td> </tr> <tr> <td>قرارداد نفتی که در زمان رضاشاه بین ایران و انگلیس امضا شد.</td> <td>گلستان</td> </tr> <tr> <td></td> <td>مجمع</td> </tr> </tbody> </table>	الف	ب	جنگ های اول ایران و روس به بسته شدن این عهدنامه انجامید.	رژی	نام دیگر قرارداد تالبوت است.	۱۹۳۳	قراردادی محرمانه که میان ایران و انگلیس بسته شد.	وثوق الدوله - کاکس	قرارداد نفتی که در زمان رضاشاه بین ایران و انگلیس امضا شد.	گلستان		مجمع	۱
الف	ب													
جنگ های اول ایران و روس به بسته شدن این عهدنامه انجامید.	رژی													
نام دیگر قرارداد تالبوت است.	۱۹۳۳													
قراردادی محرمانه که میان ایران و انگلیس بسته شد.	وثوق الدوله - کاکس													
قرارداد نفتی که در زمان رضاشاه بین ایران و انگلیس امضا شد.	گلستان													
	مجمع													
۳	درستی یا نادرستی جمله های زیر را مشخص کنید. الف) رضاخان که عامل سیاسی کودتای ۲۸ مرداد بود، حزب اداره ملی را تشکیل داد. ☒ ☐ ب) قرارداد گس - گلشائیان، قراردادی الحاقی به قرارداد ۱۹۳۳ بود که با مخالفت مجلس روبه رو شد. ☒ ☐ پ) پیمان سعدآباد توسط دولت آلمان میان کشورهای ایران، عراق، ترکیه و افغانستان منعقد شد. ☒ ☐ ت) مهاجرت روحانیون و مردم به شهری و تحصن در صحن عبدالعظیم به مهاجرت کبری معروف است. ☒ ☐	۱												
۴	جاهای خالی را با کلمه ها یا عبارت های مناسب پر کنید. الف) امتیاز رویتر با تلاش ..... به یک بیهودی واگذار شد. ب) شکست انگلستان در اجرای .....، آغازی برای طرح کودتای ۱۲۹۹ به شمار می رود. پ) محمدساعد مراغه ای با موافقت شاه ..... را به رسمیت شناخت. ت) حل بحران نفت از طریق اعمال قدرت نظامی و توسل به کودتا برای نخستین بار از سوی دولت انگلستان تحت عنوان ..... طراحی شد.	۱												
۵	به سؤال های زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) کار شبکه بدامن چه بود؟ ب) عاملان کودتای ۱۲۹۹ چه کسانی بودند؟ پ) دمکرات ها به چه چیزی تأکید می کردند و رهبر آنها که بود؟ ت) دوسفرنامه مهم که در زمان قاجار نوشته شده و اندیشه نوین غربی را مورد تحسین قرار داده است را نام ببرید؟	۲												

۶	چهار مورد از عوامل داخلی زمینه‌ساز کودتای ۲۸ مرداد را شرح دهید.	۲
۷	اصل دوم متمم قانون اساسی درباره چه موضوعی بود؟	۰/۵
۸	چه عواملی سبب بروز جنگ‌های دوم ایران و روس در زمان فتحعلی شاه شد؟	۰/۷۵
۹	هدف رضاشاه از بازسازی و تکمیل راه‌های زمینی کشور چه بود؟	۰/۷۵
۱۰	خواسته‌های روسیه در اختطاری که در نتیجه اصلاحات اداری مجلس دوم به ایران داد، چه بود؟	۱
۱۱	چهار مورد از اقدامات امیرکبیر را بنویسید.	۱
۱۲	شرایط داخلی ایران چگونه در به قدرت رسیدن رضاخان نقش داشت؟	۱/۵
۱۳	نتیجه شکایت انگلستان از ایران به شورای امنیت سازمان ملل در زمان نخست‌وزیری دکتر مصدق چه بود؟ توضیح دهید.	۱
۱۴	چهار مورد از عوامل پیدایش نهضت مشروطه را نام ببرید.	۱
۱۵	هدف روسیه و انگلستان از اشغال ایران در جنگ جهانی دوم چه بود؟	۰/۵
۱۶	چه عواملی منجر به مهاجرت کبری شد؟	۰/۷۵
۱۷	بر اساس طرح ملی شدن صنعت نفت، دولت باید چه کارهایی انجام می‌داد؟	۰/۷۵
۱۸	واکنش مردم ایران در به رسمیت شناختن دولت اسرائیل توسط دولت ایران چه بود؟	۱
۱۹	شش مورد از اقدامات و برنامه‌های دین‌ستیزانه رضاشاه را بنویسید.	۱/۵
جمع نمره		۲۰

✓ پاسخ‌نامه

۱. الف) گزینه «۳» / ب) گزینه «۲» ۲. جنگ‌های اول ایران و روسیه به بسته شدن این عهدنامه انجامید: گلستان / نام دیگر قرارداد تالبوت است: رژی / قراردادی محرمانه که میان ایران و انگلیس بسته شد: وثوق‌الدوله- کاکس / قرارداد نفتی که در زمان رضاشاه بین ایران و انگلیس امضا شد: ۱۹۳۳. ۳. الف) نادرست / ب) درست / پ) نادرست / ت) نادرست ۴. الف) میرزا حسین خان سپهسالار / ب) قرارداد ۱۹۱۹ میلادی / پ) دولت اسرائیل / ت) عملیات چکمه ۵. الف) نفوذ در احزاب و جریان‌های سیاسی، ایجاد آشوب و اختلاف‌افکنی میان رهبران و اعضای نهضت ملی ایران / ب) رضاخان و سیدضیاءالدین طباطبایی / پ) به جدایی دین از سیاست تأکید می‌کردند و رهبر آنها سیدحسن تقی‌زاده بود. / ت) سفرنامه میرزا صالح شیرازی و سیاحت‌نامه ابراهیم بیگ اثر حاج زین‌العابدین مراغه‌ای ۶. الف) حزب توده: این حزب تنها خواستار ملی شدن نفت جنوب بود، زیرا نفت شمال را حق شوروی می‌دانست. این حزب به شوروی وابسته بود و از منافع آن دولت حمایت می‌کرد، به همین دلیل از نهضت ملی شدن نفت حمایت نمی‌کرد. ۲) شبکه بدامن: این شبکه از طریق نفوذ در احزاب و جریان‌های سیاسی، ضمن ایجاد بلوا و آشوب در کشور و اختلاف‌افکنی میان اعضای نهضت ملی ایران، موجبات بدبینی نسبت به رهبران نهضت را فراهم کرد. ۳) شاه و درباریان: شاه نه قدرت و شجاعت ایستادگی در برابر نهضت و نه جرئت همراهی با آن را داشت؛ زیرا از انگلیسی‌ها می‌ترسید.

اما هرگاه فرصتی می‌یافت علیه نهضت ملی شدن نفت و دولت دکتر مصدق کارشکنی و دسیسه‌چینی می‌کرد. وابستگان و درباریان نیز با جدیت بیشتری با نهضت دشمنی و علیه آن دسیسه‌چینی کردند. ۴) مطبوعات: کودتاگران با کمک افکار عمومی به سازماندهی این افکار پرداختند و از این راه با شایعات و تبلیغات به تخریب شخصیت دکتر مصدق اقدام کردند. ۷) طبق این اصل در هر دوره از مجلس، هیئتی پنج نفره از مجتهدان و فقیهان اسلام که با اقتضاهای زمان آشنا بودند، به عنوان عضو، در مجلس شورای ملی شرکت می‌کردند تا بر قانون‌هایی که تدوین و تصویب می‌شد نظارت کنند که خلاف قواعد اسلام و دستوره‌های شرع نباشد. ۸) بدرفتاری روس‌ها با ساکنان ولایت‌هایی که طبق معاهده گلستان به آن کشور واگذار شده بود، موجب نارضایتی این مردم شد و آنان شروع به دادخواهی کردند. از سوی دیگر معاهده گلستان در مورد تعیین خط‌های مرزی بین ایران و روسیه، مبهم بود. همین مسئله موجب دست‌درازی روس‌ها به خاک ایران از جمله اراضی اطراف ایروان و آذربایجان شد. ۹) هدف اصلی از این اقدام، ایجاد زمینه مناسب برای حرکت نیروهای نظامی به قصد سرکوب شورش‌ها و مخالفت‌های احتمالی بود؛ ولی این اقدام موجب شد که حمل‌ونقل کالاها در جاده‌ها سریع‌تر انجام شود. ۱۰) روسیه طی خطاری به دولت ایران، تهدید کرد که اگر ظرف مدت ۴۸ ساعت به خواسته‌هایش عمل نشود به اشغال ایران خواهد پرداخت؛ درخواست‌های روسیه به این شرح بود: ۱) اقدام‌های مورگان شوستر متوقف و او از ایران خارج شود. ۲) بدون موافقت روس و انگلیس از استخدام اتباع خارجی در ایران خودداری شود. ۳) هزینه نگهداری قوای روسیه در ایران را دولت ایران پرداخت کند. ۱۱) تأسیس مدرسه عالی در تهران و ارائه طرح مدرسه دارالفنون که پس از برکناری او شروع به کار کرد. ۲) استخدام معلمان و استادان خارجی به‌ویژه از کشورهایی غیر از انگلیس و روس ۳) جلوگیری از دخالت نمایندگان خارجی در امور داخلی ایران ۴) تلاش برای استقلال اقتصادی و توسعه صنعتی ایران ۱۲) حوادث تلخ مشروطه و انحراف آن از مسیر و اهداف اولیه باعث سرخوردگی مردم و بسیاری از رهبران سیاسی و مذهبی ایران شده بود؛ همچنین بروز جنگ جهانی اول و مداخله‌های گسترده بیگانگان در سرنوشت مردم ایران که با غارت منابع ملی، فقر اقتصادی، قحطی، گرسنگی و ناامنی‌های اجتماعی همراه بود بر دامنه این مصیبت‌ها افزود و استقلال ایران با حضور قدرت‌های بیگانه در شمال و جنوب کشور به شکلی فزاینده خدشه‌دار شده بود. از سوی دیگری کفایتی احمدشاه و دولت‌مردان و سرپیچی حاکمان محلی از فرمان حکومت مرکزی، موجب شیوع آشوب و از میان رفتن امنیت در جامعه شده بود و در میان خواسته‌های مردم، نیاز به امنیت یکی از موارد اساسی بود؛ همچنین شرایط اجتماعی، اقتصادی و روانی جامعه در آن سال‌ها به گونه‌ای بود که به تدریج زمینه را برای حاکمیت مطلق رضاخان مساعد می‌کرد. ۱۳) با شکایت دولت انگلستان از ایران به شورای امنیت سازمان ملل متحد، دکتر مصدق برای پاسخگویی در مورد ملی کردن صنعت نفت و اخراج انگلیسی‌ها به نیویورک رفت. او اسنادی از دخالت دولت انگلستان در امور داخلی ایران را به سازمان ملل متحد عرضه کرد، در همین زمان آمریکا طرح جدیدی درباره کشمکش ایران و انگلیس ارائه داد. شورای امنیت نیز به مسکوت ماندن شکایت انگلیس رأی داد؛ در نتیجه رأی شورا به نفع ایران تمام شد. ۱۴) ۱) از دست رفتن بخش‌هایی از ایران ۲) غلبه استعمار بر مملکت ۳) استبداد دستگاه حاکم ۴) مخالفت‌های مردم و علما با استبداد و استعمار ۱۵) اشغال ایران با هدف بی‌خطر ساختن خط تدارکاتی متفقین از نظر این دو کشور ضروری بود؛ زیرا آنها می‌توانستند تدارکات جنگی خود را از طریق راه‌آهن ایران به شوروی برسانند. ۱۶) ۱) عین‌الدوله دستور دستگیری و تبعید شیخ محمد واعظ را داد. ۲) شهادت طلبه‌ای به نام سیدعبدالحمید در جریان درگیری بین مردم و سربازان حکومت ۳) سخت‌گیری بیشتر عین‌الدوله و اعلام حکومت نظامی در تهران ۱۷) طبق این طرح دولت باید به خلع ید شرکت نفت ایران و انگلیس از نفت کشور اقدام می‌کرد؛ اساس نامه شرکت ملی نفت را تنظیم می‌کرد و نفت ایران را به مشتریان به نرخ عادلانه به فروش می‌رساند. ۱۸) به دعوت آیت‌الله کاشانی و سیدمجتبی نواب صفوی، رهبر فداییان اسلام، اجتماع‌هایی گسترده در حمایت از مردم فلسطین برپا شد و بیش از پنج هزار نفر فدایی برای اعزام به آن سرزمین ثبت‌نام کردند. ۱۹) ۱) محدود کردن روحانیان و مراسم مذهبی ۲) تغییر کلاه و لباس ۳) ممنوع کردن برگزاری مراسم سوگواری امام حسین (ع) ۴) جایگزین ساختن قانون‌های غربی به جای قوانین مذهبی ۵) برپایی کارناوال‌های شادی و رژه دسته‌های موزیک نظامیان در روز عاشورا ۶) تخریب مدارس و حوزه‌های علمیه

صفحة ۳۲

التَّمْرِينُ الثَّانِي: تَرْجِمِ الْأَحَادِيثَ التَّبَوِيَّةَ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

تمرین دوم: حدیث‌های نبوی را ترجمه کن، سپس مواردی که از تو خواسته شده است مشخص کن.

۱- ما مِنْ مُسْلِمٍ يَزْرَعُ زَرْعًا أَوْ يَغْرِسُ غَرْسًا فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ أَوْ إِنْسَانٌ أَوْ بَهِيمَةٌ إِلَّا كَانَتْ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

(الْجَارُ وَالْمَجْرُورُ، وَ اسْمُ الْفَاعِلِ)

پاسخ هیچ مسلمانی نیست که زراعتی کشت کند یا نهالی بکارد پس انسانی یا پرنده‌ای یا چرنده‌ای (چارپایی) از آن بخورد، به جز اینکه برای او صدقه باشد. / جار و مجرور: مِنْ مُسْلِمٍ، منه، له، به / اسم فاعل: مُسْلِمٍ

۲- ما مِنْ رَجُلٍ يَغْرِسُ غَرْسًا إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ قَدْرَ مَا يَخْرُجُ مِنْ تَمَرِ ذَلِكَ الْغَرْسِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

(الْفِعْلُ الْمَاضِي وَ الْمَفْعُولُ)

پاسخ هیچ مردی نیست که نهالی بکارد به جز اینکه خداوند به اندازه آنچه از میوه آن درخت خارج می‌شود برای او پاداش بنویسد. / فعل ماضی: كَتَبَ، مفعول: غَرْسًا، قَدْرَ

۳- سُئِلَ النَّبِيُّ ﷺ: أَيُّ الْأَمَالِ خَيْرٌ؟ قَالَ: زَرَعَ زَرْعَهُ صَاحِبُهُ.

(الْفِعْلُ الْمَجْهُولُ، وَ الْفَاعِلُ)

پاسخ از پیامبر (ص) سؤال شد: «کدام مال بهتر است؟» فرمود: «زراعتی که صاحبش آن را کاشته است (بکارد).» / فعل مجهول: سُئِلَ، فاعل: صَاحِبُ

صفحة ۳۳

التَّمْرِينُ الثَّلَاثُ: أَحِبَّ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ حَسَبَ الصُّورِ.

تمرین سوم: به سؤال‌های زیر بر اساس تصویرها جواب بده.

في أَيِّ بِلَادٍ تَقَعُ هَذِهِ الْأَهْرَامُ؟

این هرم‌ها در کدام کشور واقع شده است؟

پاسخ في مصر. (در مصر)

لِمَنْ هَذَا التَّمثالُ؟

این مجسمه برای چه کسی است؟

پاسخ لسيڤويه (برای سیویه)

يَمَّ يَذْهَبُ الطُّلَّابُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ؟

دانش‌آموزان با چه چیزی به مدرسه می‌روند؟

پاسخ بِحافِلَةِ الْمَدْرَسَةِ. (با اتوبوس مدرسه)

كَيْفَ الْجَوُّ فِي الشِّتَاءِ؟

هوای اردبیل در زمستان چگونه است؟

پاسخ بارِدٌ (سرد)

ماذا تُشاهدُ فوقَ النهرِ؟
بالای رودخانه چه چیزی می بینی؟
پاسخ الجسر (پل)

هل تُشاهدُ وجهاً في الصُورة؟
آیا چهره‌ای در تصویر می بینی؟
پاسخ نعم (بله)

صفحة ٣٤

التمرين الرابع: أَلِف: عَيِّنِ التَّرْجَمَةَ الصَّحِيحَةَ حَسَبَ قَوَاعِدِ الْمَعْرِفَةِ وَ النَّكْرَةِ.

تمرین چهارم: ترجمه درست را بر اساس قواعد معرفه و نکره مشخص کن.

صدای عجیب را شنیدم. ✓	صدای عجیبی را شنیدم. ✓	١- سَمِعْتُ صَوْتًا عَجِيبًا.
✓ به روستا رسیدم.	به روستایی رسیدم.	٢- وَصَلْتُ إِلَى الْقَرْيَةِ.
نگاه به گذشته	✓ نگاهی به گذشته	٣- نَظَرْتُ إِلَى الْمَاضِي
✓ بندگان درستکار	بندگانی درستکار	٤- الْعِبَادُ الصَّالِحُونَ
دستبندی کهنه	✓ دستبند کهنه	٥- السَّوَارُ الْعَتِيقُ
✓ تاریخ زرین	تاریخی زرین	٦- التَّارِيخُ الذَّهَبِيُّ

ب: تَرْجِمِ الْجُمْلَةَ التَّالِيَةَ حَسَبَ قَوَاعِدِ الْمَعْرِفَةِ وَ النَّكْرَةِ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَعْرِفَةَ وَ النَّكْرَةَ فِي مَا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِحَطِّ.

جمله‌های زیر را بر اساس قواعد معرفه و نکره ترجمه کن، سپس معرفه و نکره را در آنچه زیر آن خط کشیده شده، مشخص کن.

سَجَلَتْ مُنْتَظَمَةُ الْيُونِسْكَو مَسْجِدَ الْإِمَامِ وَ قُبَّةَ قَابُوسٍ فِي قَائِمَةِ التَّرَاثِ الْعَالَمِيِّ.

پاسخ سازمان یونسکو، مسجد امام و گنبد کاووس را در لیست میراث جهانی ثبت کرد. / قابوس: معرفه، التراث: معرفه

حَدِيقَةُ شَاهَزَادَه قُرْبَ كِرْمَانِ جَنَّةٌ فِي الصَّحْرَاءِ.

پاسخ باغ شاهزاده نزدیک کرمان، بهشتی در بیابان است. / جَنَّةٌ: نکره

قَبْرُ كُورُشِ يَجْذِبُ سَيَّاحًا مِنْ دَوْلِ الْعَالَمِ.

پاسخ قبر کوروش گردشگرانی را از دولت‌های جهان جذب می‌کند. / سَيَّاحًا: نکره

مَعْبُدٌ كُرْدُكُلَا فِي مُحَافِظَةِ مازَنْدَرانِ أَحَدِ الْأَثَارِ الْقَدِيمَةِ.

پاسخ: عبادتگاه کُردکُلا در استان مازندران یکی از آثار قدیمی است. / مازندران: معرفه

صفحه ۳۵

الْتَّمِيزُ الْخَامِسُ: عَيْنُ الْكَلِمَةِ الصَّحِيحَةَ حَسَبَ الْفِعْلِ الْمَاضِي.

تمرین پنجم: کلمه درست را براساس فعل ماضی مشخص کن.

الْفِعْلُ الْمَاضِي	الْفِعْلُ الْمَضَارِعُ	فِعْلُ الْأَمْرِ	الْمَصْدَرُ	إِسْمُ الْفَاعِلِ
وَأَفَقَ	☒ يُوَأَفِقُ	☒ وَاوْفِقُ	☐ الْوُتُوفِيقُ	☒ الْمُوَأَفِقُ
	☐ يُوَفِّقُ	☐ وَوَفِّقُ	☒ الْمُوَافَقَةُ	☐ الْمَوْفِقُ
تَقَرَّبَ	☐ يُتَقَرَّبُ	☐ قَرَّبَ	☒ التَّقَرُّبُ	☐ الْمُقَرَّبُ
	☒ يَتَقَرَّبُ	☒ تَقَرَّبْ	☐ التَّقْرِيبُ	☒ الْمُتَقَرَّبُ
تَعَارَفَ	☐ يَتَعَرَّفُ	☒ تَعَارَفَ	☐ الْمَعَارَفَةُ	☒ الْمُتَعَارِفُ
	☒ يَتَعَارَفُ	☐ إِعْرِفْ	☒ التَّعَارُفُ	☐ الْمَعْرِفُ
اِسْتَعَلَّ	☐ يَنْسَعِلُ	☒ اِسْتَعَلَّ	☐ الْاِسْتِغَالُ	☒ الْمُسْتَعِلُّ
	☒ يَسْتَعِلُّ	☐ اِنْشَعِلْ	☒ الْاِسْتِغَالُ	☐ الْمُنْشَعِلُ
اِنْفَتَحَ	☐ يَفْتَتِحُ	☒ اِنْفَتَحَ	☐ الْاِسْتِفْتَاْحُ	☐ الْمُتَفَتِّحُ
	☒ يَنْفَتِحُ	☐ تَفَتَّحْ	☒ الْاِنْفِتاحُ	☒ الْمُنْفَتِحُ
اِسْتَرْجَعَ	☒ يَسْتَرْجِعُ	☒ اِسْتَرْجِعْ	☐ الْاِرْتِجَاعُ	☒ الْمُسْتَرْجِعُ
	☐ يَرْتَجِعُ	☐ رَاجِعْ	☒ الْاِسْتِرْجَاعُ	☐ الْمَرْجِعُ
نَزَلَ	☐ يَنْزِلُ	☐ اِنْزِلْ	☐ الْاَنْزُولُ	☒ الْمُنْزِلُ
	☒ يَنْزِلُ	☒ نَزَلْ	☒ الْاَنْزَالُ	☐ الْاَنْزَالُ
اَكْرَمَ	☒ يَكْرِمُ	☒ اَكْرِمْ	☒ الْاِكْرَامُ	☐ الْاَكْرَمُ
	☐ يَكْرِمُ	☐ كَرِّمْ	☐ التَّكْرِيمُ	☒ الْمَكْرِمُ

ایستگاه سنجش

۱ ترجمه کلماتی التي تحثها خطاً.

الف) نَصِفْ بَعْضَ الْعَجَائِبِ. تَنْمُو أُنْمَاؤها عَلَى جَذْعِهَا. (ب) هِيَ مِنَ الْأَشْجَارِ الْمُعَمَّرَةِ.

۲ أَكْتُبِ الْمَطْلُوبَ.

الف) أَغْصَانُ ← المفرد .....
ب) جَزِيرَةٌ ← الجمع .....

ج) زَارِعٌ ← المترادف .....
د) أَطْيَبُ ← المترادف .....

۳ تَرْجِمِ هَذِهِ الْجُمْلَةَ.

الف) مِنْ أَمِّهِمْ مَوَاصِفَاتٍ هَذِهِ الشَّجَرَةَ أَنْهَا تُعْطِي أُنْمَاراً طَوِلاً السَّنَةِ.

ب) الشَّجَرَةُ الْخَانِئَةُ تَبْدَأُ حَيَاتَهَا بِالْإِلْيَافِ حَوْلَ جَذْعِ شَجَرَةٍ وَغُصُونِهَا.

ج) لَا يُسَبِّبُ اسْتِعَالَ شَجَرَةَ النَّفْطِ خُرُوجَ أَيِّ غَازَاتٍ مُلَوِّثَةٍ.

د) ﴿أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولًا فَعَصَى فِرْعَوْنَ الرَّسُولَ﴾

هـ) مَا مِنْ رَجُلٍ يَغْرِسُ غَرْساً إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ قَدْرَ مَا يَخْرُجُ مِنْ ثَمَرِ ذَلِكَ الْغَرْسِ.

۴ أَكْمِلِ التَّرْجِمَةَ.

الف) شَجَرَةٌ مِنْ أَطْوَلِ أَشْجَارِ الْعَالَمِ، قَدْ يَبْلُغُ ارْتِفَاعُ بَعْضِهَا أَكْثَرَ مِنْ مِئَةِ مِتْرٍ.

درختی از ..... درختان جهان است. ارتفاع بعضی از آنها گاهی بیش از ..... متر .....

ب) يَسْتَعْدِمُ الْمَزَارِعُونَ شَجَرَةَ النَّفْطِ كَسِيحٍ حَوْلَ الْمَزَارِعِ لِجِمَامِيَةِ مَحَاصِلِهِمْ.

کشاورزان درخت نفت را ..... دور مزرعه ها برای .....

۵ اِنْتَخِبِ التَّرْجِمَةَ الصَّحِيحَةَ.

الف) رَأَيْتُ أَفْرَاساً. كَانَتْ الْأَفْرَاسُ جَنْبَ صَاحِبِهَا.

۱) اسب هایی دیدم. آن اسب ها کنار صاحبش بودند.
۲) اسب ها را که در کنار صاحبش بودند، دیدم.

ب) عَالِمٌ يُنْتَفَعُ بِعِلْمِهِ، خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ.

۱) دانشمندی که با علم خود سود می رساند از هزاران عابد بهتر است.

۲) دانشمندی که از علمش سود برده می شود از هزار عبادت کننده بهتر است.

۶ ضَعِ فِي الْفَرَاغِ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً. (كَلِمَةٌ زَائِدَةٌ.)

مُحَافَظَةٌ / جَذْعٌ / أَغْصَانٌ

الف) تَنْمُو أُنْمَاؤُ الْعِنَبِ الْبِرْزَابِيِّ عَلَى ..... شَجَرَتِهِ. (ب) تَوْجَدُ غَابَاتٌ جَمِيلَةٌ مِنْ شَجَرَةِ الْبَلُوطِ فِي ..... إِيْلَامِ.

۷ أَيُّ كَلِمَةٍ مِنَ كَلِمَاتِ الْمُعْجَمِ تُنَاسِبُ التَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةَ.

الف) اَلتَّجَمُّعُ وَ الدَّوْرَانُ حَوْلَ شَيْءٍ. (ب) الَّذِي يُعْطِيهِ اللهُ عُمْراً طَوِيلاً.

۸ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

ما مِنْ مُسْلِمٍ يَزْرَعُ أَوْ يَغْرِسُ فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ إِنْسَانٌ أَوْ بَهِيمَةٌ إِلَّا كَانَتْ بِهِ صَدَقَةٌ. (الْجَارُ وَ الْمَجْرُورُ، إِسْمُ الْفَاعِلِ، الْفِعْلُ الْمَاضِي)

۹ عَيِّنِ الْجَوَابَ الصَّحِيحَ.

الف) الْمَاضِي مِنَ «يُؤَافِقُ»: (وَقَفَى / وَاقَفَ / تَوَقَّفَ)

ج) الْمَمْضَدُ مِنَ «إِنْفَتَحَ»: (إِنْفَتَحَ / إِنْفَتَاحٌ / إِنْفَاتِحٌ)

۱۰ أَحْبَبَ عَنِ الْأَنْبِيَاءِ.

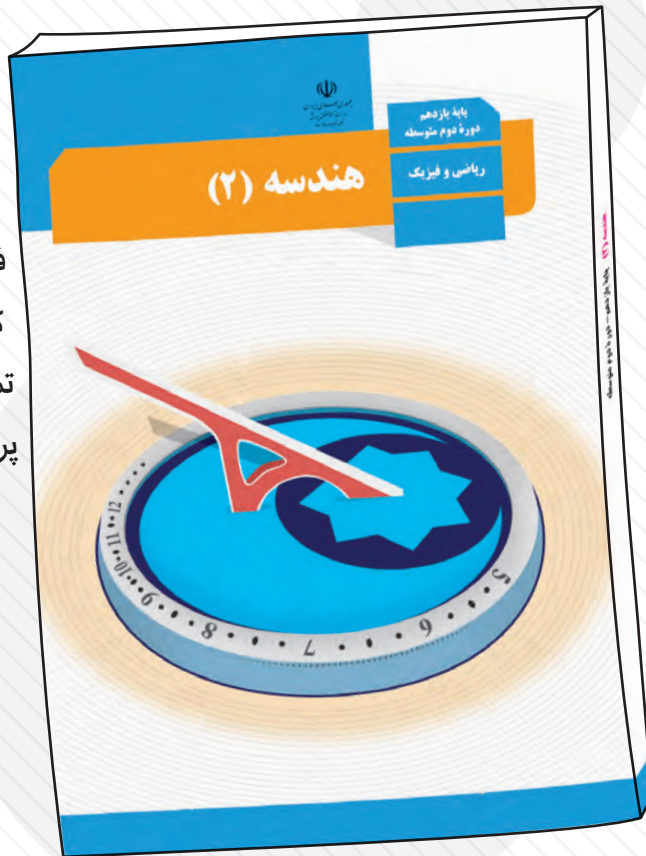
الف) هَلْ تُشَاهِدُ الْمُعَلِّمَ فِي الصَّفِّ؟ (ب) كَيْفَ يَذْهَبُ التُّلَّابُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ؟

۱۱ رَتَّبِ الْجَوَابَ.

لِكَيْ / مَا قَبِلَ / لِمَاذَا / رُبَّمَا / تَسَلَّلَ / الْحِكْمَ / الْهَدْفَ / بِسَبَبِ

هندسه (۲)

فعالیت
کار در کلاس
تمرین
پرسش متن

فصل ۱

دایره

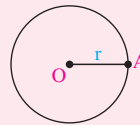
مفاهیم اولیه و زاویه‌ها در دایره

درس اول

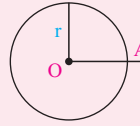
ایستگاه آموزش

- تعریف** همهٔ نقاطی که روی دایره واقع‌اند از مرکز دایره به یک فاصله هستند که این فاصله ثابت، شعاع دایره است.
- تعریف** پاره خطی که دو سر آن روی دایره باشد، وتر دایره نامیده می‌شود.
- تعریف** وتری از دایره که از مرکز دایره می‌گذرد، قطر دایره نامیده می‌شود.
- دایره $C(O, r)$ و نقطه دلخواه A در صفحه نسبت به هم یکی از سه وضعیت زیر را دارند:

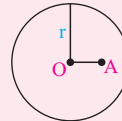
۱ $OA = r \Rightarrow$ نقطه A روی دایره است.

۲ $OA > r \Rightarrow$ نقطه A بیرون دایره است.

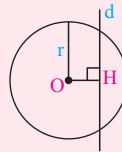

۳ $OA < r \Rightarrow$ نقطه A درون دایره است.

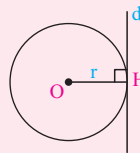

● اگر d یک خط، $C(O, r)$ یک دایره و نقطه H پای عمودی باشد که از O بر d رسم می‌شود، داریم:

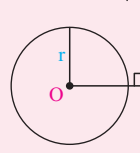
۱ $OH < r \Rightarrow$ خط و دایره دو نقطه اشتراک دارند (مقاطع‌اند).

۲ $OH = r \Rightarrow$ خط بر دایره مماس است (فقط در یک نقطه مشترک‌اند).

۳ $OH > r \Rightarrow$ خط و دایره جدا از هم‌اند (هیچ نقطه اشتراکی ندارند).

● یک خط و یک دایره بر هم مماس‌اند اگر و تنها اگر آن خط در نقطه تماس با دایره بر شعاع آن عمود باشد.

تعریف زاویه مرکزی زاویه‌ای است که رأس آن بر مرکز دایره واقع باشد و اندازه آن برابر است با اندازه کمان روبه‌روی آن زاویه (زاویه ۱) در شکل مقابل). $\widehat{O} = \widehat{MN}$

تعریف زاویه محاطی زاویه‌ای است که رأس آن روی دایره و اضلاع آن شامل دو وتر از دایره باشد و اندازه آن

برابر است با نصف اندازه کمان روبه‌روی آن زاویه (زاویه ۲) در شکل مقابل). $\widehat{A} = \frac{\widehat{EF}}{2}$

تعریف زاویه ظلّی زاویه‌ای است که رأس آن روی دایره قرار دارد و یکی از اضلاع آن مماس بر دایره و ضلع دیگر آن شامل وتری از

دایره باشد و اندازه آن برابر است با نصف اندازه کمان روبه‌روی آن زاویه (زاویه ۳) در شکل بالا). $\widehat{C} = \frac{\widehat{KC}}{2}$

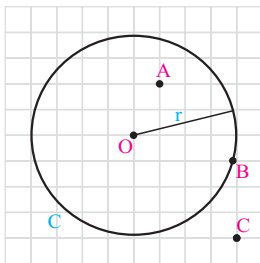
کمان

تعریف قسمتی از دایره است که شامل دو نقطه از دایره و تمام نقاط بین این دو نقطه از دایره است. اندازه کمان همان اندازه زاویه مرکزی مقابل به آن کمان است که یکی از واحدهای آن درجه است. طول کمان فاصله بین دو سر کمان روی دایره است.

- دو وتر از یک دایره با هم برابرند اگر و تنها اگر کمان‌های نظیر آنها با هم برابر باشند.
- قطری که بریک وتر از دایره عمود است، آن وتر و کمان نظیرش را نصف می‌کند.
- اگر قطری از دایره وترى از آن دایره را نصف کند، آن‌گاه بر آن وتر عمود است و کمان نظیر وتر را نصف می‌کند.
- اگر قطری از دایره کمانی از آن دایره را نصف کند، آن‌گاه بر وتر نظیر آن کمان عمود است و آن را نصف می‌کند.
- عمود منصف هر وتر از مرکز دایره می‌گذرد.
- هرگاه دو وتر از یک دایره موازی باشند، کمان‌های بین آنها مساوی‌اند و اگر کمان‌های بین دو وتر که خط‌های شامل آنها یکدیگر را قطع نمی‌کنند برابر باشند، آن دو وتر موازی‌اند.
- اگر دو وتر از یک دایره درون دایره یکدیگر را قطع کنند، اندازه زاویه بین آنها برابر است با نصف مجموع اندازه دو کمان محصور بین آن دو وتر.
- هرگاه امتداد دو وتر از یک دایره بیرون دایره یکدیگر را قطع کنند، اندازه زاویه بین آنها برابر است با نصف تفاضل اندازه دو کمان محصور بین آن دو وتر.

صفحه ۱۰

پرسش متن ؟

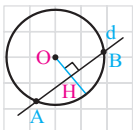

همان‌طور که می‌دانید تمام نقاطی که روی دایره واقع‌اند از مرکز دایره به یک فاصله ثابت (اندازه شعاع دایره) هستند. معمولاً دایره C به مرکز O و شعاع r را به صورت $C(O, r)$ نمایش می‌دهیم. با توجه به شکل دایره به‌سادگی می‌توان نشان داد که:
 الف) اگر نقطه‌ای مانند B روی دایره $C(O, r)$ باشد، فاصله آن تا مرکز دایره برابر با شعاع دایره است.
 ب) اگر نقطه‌ای مانند C بیرون دایره $C(O, r)$ باشد، فاصله آن تا مرکز دایره بزرگ‌تر از شعاع دایره است.
 پ) اگر نقطه‌ای مانند A درون دایره $C(O, r)$ باشد، فاصله آن تا مرکز دایره کوچک‌تر از شعاع دایره است.

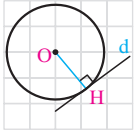
صفحه ۱۱

پرسش متن ؟

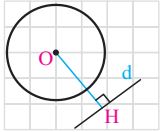
اگر d یک خط و $C(O, r)$ یک دایره و نقطه H پای عمودی باشد که از نقطه O به خط d رسم می‌شود، موارد زیر را کامل کنید.

الف) اگر فاصله خط d از مرکز دایره از شعاع کمتر باشد ($OH < r$)، خط و دایره دو نقطه اشتراک دارند؛ یعنی متقاطع‌اند.

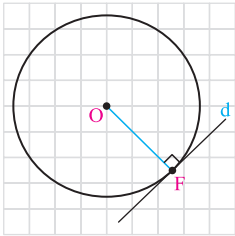
ب) اگر فاصله خط از مرکز دایره برابر با شعاع باشد ($OH = r$)، خط و دایره یک نقطه اشتراک دارند؛ یعنی خط و دایره مماس‌اند یا خط بر دایره مماس است.

ب) اگر فاصله خط از مرکز دایره از شعاع بزرگ‌تر باشد ($OH > r$)، خط و دایره هیچ نقطه اشتراکی ندارند، و خط و دایره جدا از هم‌اند.

صفحه ۱۱

فعالیت

۱- فرض کنیم خط d بر دایره C در نقطه F مماس است.

الف) نزدیک‌ترین نقطه خط d به نقطه O کدام است؟ چرا؟

پاسخ نقطه F ؛ زیرا نقطه‌ای از خط است که روی دایره قرار دارد.

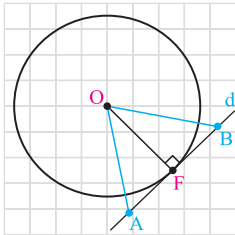
ب) از O به d عمود کنید. این خط عمود، خط d را در کدام نقطه قطع می‌کند؟ چرا؟

پاسخ نقطه F ؛ زیرا طول عمود بر یک خط کوتاه‌ترین فاصله تا آن خط است.

پ) نتیجه: اگر F نقطه‌ای روی دایره باشد، شعاع OF و خط مماس بر دایره در نقطه F بر هم عمودند.

ت) با توجه به قسمت ب) اگر نقطه‌ای مانند F روی دایره داده شده باشد، چگونه می‌توانید خط مماس بر دایره را در نقطه F رسم کنید؟

پاسخ شعاع OF را رسم می‌کنیم و خطی بر شعاع OF و در نقطه F عمود می‌کنیم.

۲- خط d در نقطه F به شعاع OF عمود است. با تعیین وضعیت همه نقاط خط d نسبت به دایره C نشان دهید این خط با دایره فقط یک نقطه تماس دارد و بنابراین بر دایره مماس است. بنابراین:

پاسخ اگر دو نقطه A و B را در نظر بگیریم، داریم: $OA > r$ ، $OB > r$ ، $OF = r$

اگر هر نقطه دیگری را در نظر بگیریم، فاصله آن از مرکز دایره بزرگ‌تر از شعاع دایره است و فقط یک نقطه وجود دارد که فاصله آن از مرکز دایره برابر با شعاع است؛ یعنی فقط یک نقطه تماس وجود دارد که بر دایره مماس است.

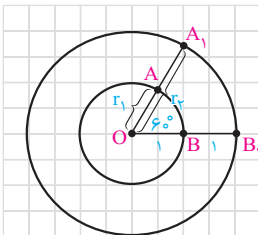
صفحه ۱۲

کاردکلاس

$$\frac{\text{طول کمان } AB}{\text{محیط دایره}} = \frac{\text{اندازه کمان } AB}{360^\circ}$$

۱- با توجه به اینکه محیط دایره یک کمان به اندازه 360° است، خواهیم داشت:

۲- با توجه به شکل، اندازه کمان‌های زیر را بنویسید.

$$\widehat{AB} = 60^\circ$$

$$\text{طول } \widehat{AB} = \frac{\pi}{3}$$

$$\widehat{A_1B_1} = 60^\circ$$

$$\text{طول } \widehat{A_1B_1} = \frac{2\pi}{3}$$

$$\frac{\text{طول کمان } AB}{360^\circ} = \frac{\text{طول کمان } AB}{2\pi r_1} \Rightarrow \frac{60^\circ}{360^\circ} = \frac{\text{طول } \widehat{AB}}{2\pi \times 1}$$

$$\Rightarrow \frac{1}{6} = \frac{\widehat{AB}}{2\pi} \Rightarrow \text{طول } \widehat{AB} = \frac{\pi}{3}$$

$$\frac{\text{اندازه کمان } A_1B_1}{360^\circ} = \frac{\text{طول کمان } A_1B_1}{2\pi r_2} \Rightarrow \frac{60^\circ}{360^\circ} = \frac{\text{طول } \widehat{A_1B_1}}{2\pi \times 2} \Rightarrow \text{طول } \widehat{A_1B_1} = \frac{2\pi}{3}$$

کار در کلاس

صفحه ۱۰۷

جدول زیر را کامل کنید.

روش نمونه‌گیری	مزیت	محدودیت
تصادفی ساده	احتمال یکسان - ساده بودن	هزینه‌بر- وقت‌گیر- گاهی غیرممکن
خوشه‌ای	سرعت بیشتر- احتمال انتخاب درست‌تر	همیشه خوشه‌بندی امکان‌پذیر نیست.
طبقه‌ای	سرعت بیشتر- صرفه‌جویی در هزینه و وقت	همیشه طبقه‌بندی ممکن نیست.
سامانمند	شانس انتخاب برابر	پرهزینه

فعالیت

صفحه ۱۰۷

از مگس‌های سفید با چه روشی می‌توان نمونه‌گیری کرد؟ خوشه‌بندی فهرستی از آنها نداریم، تعداد آنها را هم نمی‌دانیم. می‌توان چند منطقه از تهران را به تصادف انتخاب کرد و در هر منطقه نمونه در دسترس را انتخاب و بررسی کنیم. آیا این روش نمونه‌گیری به تمامی واحدهای جامعه شانس انتخاب می‌دهد؟ بله

پرسش متن

صفحه ۱۰۸

نمونه‌گیری‌های چهار فعالیت قبل، همگی احتمالی‌اند. در کدام یک همه واحدهای آماری احتمال برابری برای انتخاب دارند. سامانمند

کار در کلاس

صفحه ۱۰۸

راه‌حلی ارائه کنید که نمونه‌گیری‌های غیراحتمالی زیر را احتمالی می‌کند، هرچند که به صورت غیرواقعی باشد.

مثال	نمونه‌گیری غیراحتمالی	نمونه‌گیری احتمالی
نمونه‌گیری از یک قفس بزرگ خرگوش‌های یک آزمایشگاه	بدون برنامه‌ریزی خرگوش‌هایی را برمی‌دارد که دستش به آنها می‌خورد.	شماره‌گذاری روی خرگوش و انتخاب احتمالی شماره‌ها
در مطالعاتی که در آنها فرایند سنجش برای شخصی که سنجیده می‌شود ناخوشایند یا دردسر آفرین است.	داوطلبانی که حاضر به پاسخ به سوالات شما در یک نظرسنجی می‌شوند.	دسته‌بندی افراد به گروه‌های مساوی و انتخاب تصادفی نفرات از گروه‌های متفاوت
نمونه‌گیری از زغال سنگ‌های یک واگن	نمونه در دسترس انتخاب می‌شود.	انتخاب نمونه از سطوح مختلف

فعالیت

صفحه ۱۰۸

شاید در نگاه اول این‌طور به نظر برسد که انجام نمونه‌گیری تصادفی ساده کاری آسان است. در حالی‌که در دنیای واقعی، گاهی چنین نیست. روش‌های نمونه‌گیری که به ذهن می‌رسند، گاهی مشکلات و ایرادهایی دارند که در نگاه اول دیده نمی‌شوند و استفاده از آنها ما را به نتایجی بسیار دور از واقعیت می‌رساند. این موضوع را با چند مثال بهتر متوجه خواهید شد. فرض کنید آمارگیری می‌خواهد بداند در یک شهر خانواده‌ها چند نفره‌اند. او برای این کار صد نفر را به تصادف انتخاب می‌کند و از آنها می‌پرسد: «خانواده شما چند نفر است؟»

آیا این روش برای نمونه‌گیری درست است؟ جواب منفی است! دلیل آن هم این است که واحدهای آماری موردنظر در این مسئله خانواده‌ها هستند نه افراد. آیا خانواده‌های مختلف احتمال حضور برابر در این نمونه‌گیری را دارند؟ واضح است که احتمال حضور هر خانواده متناسب با تعداد اعضای آن است و مثلاً احتمال حضور یک خانواده شش نفره دو برابر احتمال حضور یک خانواده سه نفره است و این، یعنی شرایط نمونه‌گیری ساده برقرار نیست.

نتیجه چنین ایرادی در نمونه‌گیری این است که هرچه تعداد نمونه‌ها را افزایش دهیم، نتایج به مقداری اشتباه نزدیک‌تر می‌شود. مثلاً فرض کنید آمار واقعی تعداد افراد خانواده‌ها چنین باشد:

تعداد افراد	۱	۲	۳	۴	۵ و بیشتر
درصد	۸/۵	۲۰/۷	۲۸/۵	۲۷/۶	۱۴/۷

در این جامعه تعداد خانواده‌های دونفره تقریباً $\frac{20}{14} = 1\frac{4}{7}$ برابر تعداد خانواده‌های پنج‌نفره (و بیشتر) است، ولی با آمارگیری نادرستی که توضیح داده شد به نتیجه دیگری خواهیم رسید؛ احتمال حضور یک خانواده پنج‌نفره (و بیشتر) در نمونه‌ها بیشتر از $\frac{2}{5}$ برابر احتمال حضور یک خانواده دونفره است و لذا عددی که در روش نادرست آماری به دست می‌آید کمتر از $\frac{1}{4} = \frac{2}{8}$ است. نتیجه اینکه هرچند واقعیت این است که نسبت خانواده‌های دونفره بسیار بیشتر از خانواده‌های ۵ نفره (و بیشتر) است، ولی ما با نمونه‌گیری اشتباه به نتیجه‌ای بسیار متفاوت می‌رسیم.

صفحه ۱۰۹

کار در کلاس

فرض کنید در شهری جمعیت کلاس‌های پایه ششم دبستان به شکل زیر باشد:

تعداد دانش‌آموز	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵
تعداد کلاس	۷	۹	۱۰	۱۱	۷	۱۱	۸	۸	۷	۵	۴

الف) چه تعداد کلاس پایه ششم در این شهر وجود دارد؟ **پاسخ** ۸۷ کلاس

تعداد دانش‌آموزان پایه ششم چندتاست؟ **پاسخ** ۲۵۶۵ نفر

ب) چه درصدی از کلاس‌های پایه ششم بیشتر از ۳۰ دانش‌آموز دارند؟ **پاسخ** ۳۷ درصد

پ) اگر به تصادف یک دانش‌آموز ششم دبستانی را انتخاب کنیم، احتمال اینکه کلاسی که در آن درس می‌خواند بیشتر از ۳۰ دانش‌آموز داشته باشد، چقدر است؟ **پاسخ**

$$\frac{1045}{2565} = 0/41$$

ت) فرض کنید فردی برای اینکه بفهمد کلاس‌های ششم دبستان چند نفری‌اند، تعداد زیادی دانش‌آموز ششم دبستانی را به تصادف

انتخاب کند و از آنها بپرسد «کلاس شما چند نفره است؟» این کار چه ایرادی دارد؟

پاسخ احتمال اینکه به کلاس‌های ۳۰ نفره یا کمتر برخورد کند بیشتر است.

ث) اگر با روش قبل درصد کلاس‌های با بیش از ۳۰ دانش‌آموز را محاسبه کنیم، نتیجه از جواب واقعی چند درصد فاصله خواهد

داشت؟ **پاسخ** یعنی پاسخ حدود ۱۵٪ خطا دارد. $0/37 \times 0/41 = 0/1517$.

صفحه ۱۰۹

کار در کلاس

فرض کنید بخواهیم میزان مطالعه غیردرسی دانش‌آموزان یک مدرسه را بررسی کنیم. برای این کار این سؤال را طراحی کرده‌ایم و می‌خواهیم از یک نمونه ۳۰ تایی آن را بررسی کنیم:

«در یک سال گذشته چند کتاب غیردرسی خوانده‌اید؟»

روش‌های زیر را نقد کنید:

الف) پرسیدن سؤال از تعدادی از دانش‌آموزانی که در کتابخانه هستند.

پاسخ شانس توزیع یکسان نیست، زیرا بیشتر کتابخوان‌ها در کتابخانه هستند.

ب) گذاشتن تعدادی پرسش‌نامه در محل رفت‌وآمد دانش‌آموزان

پاسخ بسته به شرایطی که هر شخص دارد، ممکن است شانس هم یکسان باشد.

LESSON 3

Art and Culture

Interesting Facts:

حقایق جالب:

- **Art increases brain's activity.** هنر فعالیت ذهن را افزایش می‌دهد.
اکتیویتهی | برینز | این‌کریسز | آرت
- **Art helps students learn math and science better.** هنر به دانش‌آموزان کمک می‌کند که ریاضیات و علوم را بهتر یاد بگیرند.
بتر | ساینس | آند | مٹ | لرن | س‌تیودنتس | هلپس | آرت
- **Art makes people more creative and sociable.** هنر افراد را خلاق‌تر و اجتماعی‌تر می‌سازد.
سوش‌بل | آند | کری‌ای‌تیو | مر | پیبل | می‌کس | آرت
- **There are at least 12 different meanings for the word 'art' in English.** در انگلیسی برای واژه «هنر» حداقل ۱۲ معنای متفاوت وجود دارد.
انگلیش | این | آرت | ورد | ذ | فر | می‌نینگز | دیفرنٹ | توالو | لیست | آت | ار | ذر

Vocabulary

Vocabulary	Pronunciation	Meaning	Vocabulary	Pronunciation	Meaning
activity	æk'tɪvəti	اکتیویتهی	diversity	də'vɜ:səti	دورسیتی
appreciate	ə'prɪʃieɪt	اپری‌شیت	economy	ɪ'kænəmi	اِکانمی
art	art	آرت	excellent	'eksələnt	اک‌سلنت
ashamed	a'ʃeɪmd	اِشی‌مد	expensive	ɪk'spensɪv	اکس‌پنسیو
at least	æt list	آت لیست	fingerprint	'fɪŋəprɪnt	فینگرپرینت
attempt	ə'tempt	اِتمپ	fortunate	'fɔ:tənət	فُرنچ‌نت
bored	bɔ:d	بُرد	gold	gəʊld	گولِد
both	boʊθ	بوث	handmade	hænd'meɪd	هند‌مید
booklet	'bʊklət	بُک‌لیت	handicraft	hænd'kræft	هندی‌کرفت
brain	breɪn	برین	homeland	'həʊmlænd	هوم‌لند
business	'bɪznəs	بی‌زنس	hopeful	'həʊpfl	هوپ‌فل
carpet	'kɑ:pət	کارپت	humankind	'hju:mənkaɪnd	هیومن‌کایند
calligraphy	kə'lɪgrəfi	کالی‌گرافی	identity	aɪ'dentəti	آیدن‌تیتی
cheerful	'tʃɪrfl	چیرفل	income	'ɪnkəm	این‌کام
clock	klɒk	کلاک	interested	ɪn'trestəd	این‌ترس‌تد
collection	kə'leɪʃn	کلیک‌شِن	introduce	ɪn'trə'dus	این‌ترودوس
craftsman	'kræftsmən	کرفتس‌من	lucky	'lʌki	لاکی
custom	'kʌstəm	کاستم	math	mæθ	مٹ
decorative	'de:kəreɪtɪv	دیک‌ریتو	metal	'metl	متل
depend	dɪ'pend	دی‌پند	moral	'mɔ:əl	مُزل
discount	'dɪskaʊnt	دیس‌کونت			

Vocabulary	Pronunciation	Meaning	Vocabulary	Pronunciation	Meaning
mosaic	mou'zenk	موزی بیک	shocked	ʃakt	شاکه شده
painting	'peɪntɪŋ	پین تینگ	silver	'sɪlvər	نقره
pleasure	'pleʒər	پله ژر	skillful	'skɪfl	س کیل فل
pottery	'pɑ:təri	پاتری	sociable	'səʊʃəbəl	جامعه پذیر، دوستانه، خوش معاشرت
power	'paʊər	پور	souvenir	'su:və'nɪr	سوغاتی
practice	'præktɪs	پرکتیس	tilework	taɪlwɜ:k	کاشی کاری
price	praɪs	پرایس	touch	tʌtʃ	دسترسی
produce	prə'dʌs	پردوس	traditional	trə'dɪʃənəl	سنتی، قدیمی
product	'prɑ:dʌkt	پراداکت	ugly	'ʌɡli	زشت
promise	'prɑ:məs	پرامیس	unique	yu'nɪk	یونیک
proud	praʊd	پرزود	valuable	'væljuəbəl	بازارزش
quite	kwaɪt	کویت	value	'vælju	ارزش، بها
reflect	rɪ'flekt	ری فلکت	vast	væst	وسیع، بزرگ
rug	rʌɡ	راگ	workshop	'wɜ:kʃɑ:p	اتاق کار، کارگاه
sell	sel	بیل			

Get Ready

P. 83 - 84

A. Look at the pictures.

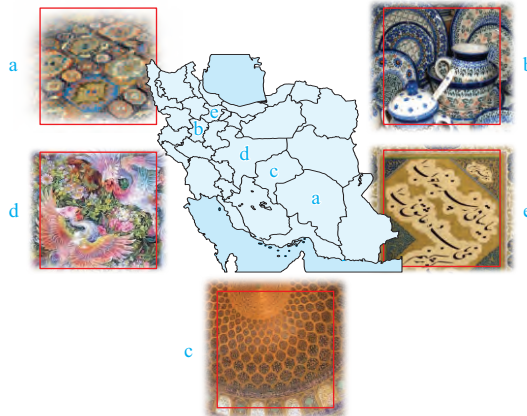
به تصویرها نگاه کنید.

پیکچرز ذی ات لک

Mark two parts on the map of Iran where these artworks and crafts are made.

بید آر کرفتنس آند آرت وورکس ذیز ور ایران او مپ ذی آن پارتس تو مارک

دو قسمت را در نقشه ایران مشخص کنید که در آنجا این آثار هنری و صنایع ساخته شده اند.

Now match the pictures with the following words.

حال واژه ها را به درستی در کنار تصویرهای مربوطه قرار دهید.

نو مچ ذی وید پیکچرز ذی ووردز فالوینگ

a carpet
کارپت
فرش

b pottery
پاتری
کوزه گری

c tilework
تایل وورک
کاشی کاری

d painting
پین تینگ
نقاشی

e calligraphy
کلیگرافی
خطاطی

B. Use the words in part A to complete the following sentences.

سین تین بیز فالوینگ ذ کم پلنت تو ای پارت این وردز ذ یوز
ازواژه‌های بخش A برای تکمیل کردن جملات زیر استفاده کنید.

Make the necessary changes.

چینجز ن س سری ذ می‌ک

1. I bought this beautiful pottery cup in Meibod. من این فنجان کوزه‌گری را در میبید خریدم.
میبُد این کاب پاتری بی یوتی فِل ذیس بُت آی

2. The little boy was sleeping on the carpet. It was soft and warm. پسر بچه روی فرش خوابیده بود. آن گرم و نرم بود.
وارم اَند شفت واز ایت کارپت ذ آن س لپیینگ واز یی لیتل ذ

3. Can you read that calligraphy? It seems to be one of Nezami's poems. آیا می‌توانید آن خطاطی را بخوانید؟ به نظر می‌آید یکی از اشعار نظامی باشد.
یوایمز نظامی‌ز آو وان بی تو سیمز ایت کلیگرافی دَت رید یو کن

4. There is a collection of Farshchian's paintings in Astan Ghods Museum. مجموعه‌ای از نقاشی‌های فرش‌چیان در موزه آستان قدس وجود دارد.
میوزی‌ام قدس‌ز آستان این پینتینگز فرش‌چیانز آو کلکشن ایز ذر

5. There are lots of tileworks in Sheikh Lotfollah Mosque. در مسجد شیخ لطف‌الله تعداد زیادی کاشی‌کاری وجود دارد.
ماسک لطف‌الله شیخ این تایل‌ورکس آو لاتس آر ذر

C. How do you feel when you look at an artwork? حسی دارید؟

- happy and cheerful شاد و بَشاش uncertain and worried سردرگم و نگران
هیب چیرفل اَند ورید اَند آن سرتن
- bored and tired خسته و کسل proud and hopeful مفتخر و امیدوار
بُرد اَند تایرد هوب‌فِل اَند پرود

Conversation

P. 85 - 86

Word Bank

<u>depend on,</u> آن دی بند وابستگی به	<u>How touching!,</u> تاچینگ هُو چقدر احساس برانگیز!	<u>discount,</u> دیس‌کونت تخفیف	<u>product,</u> پروداکت محصول	<u>pack</u> پک بسته

 Listen to the conversation between Reza and a tourist. به مکالمه بین رضا و یک توریست گوش کنید.
توریست اِ اند رضا بیتوین کان‌ورسی‌شن ذ تو لیسن

Reza: How can I help you, sir? رضا: جناب، چطور می‌توانم کمکتان کنم؟
سِر یو هلپ آی کن هو رضا

Tourist: I am looking for some Iranian handicrafts. توریست: من به دنبال تعدادی از صنایع دستی ایرانی هستم.
هندی کرفس اِبری‌نین سام فُر لُکینگ ام آی رضا

Reza: Here you can find a range of Iranian hand-made products, from carpets to pottery

پاتری تو کارپس فرام پروداکس هندی ایری نین او ری نچ ا فایند کن یو هی یر رضا

and tilework, but we don't sell metal work. رضا: در اینجا شما می توانید یک سری محصولات دست ساز ایرانی را پیدا کنید، از فرش گرفته تا کوزه گری، اما ما محصولات فلزی نمی فروشیم.

ورک متال سِل دُنْت وی بات تایل ورک اند

Tourist: I'd like to buy a Persian carpet, but it seems too expensive.

اکس پن سیو تو سیمز ایت بات کاریت اِ بِرِشِن اِ بای تو لایک آید تورِست

دوست دارم یک قالی ایرانی بخرم، اما آن خیلی گران به نظر می رسد.

Reza: The price depends on its size.

سایز ایتس آن دی پنڈز پرایس اِ رضا

رضا: قیمت به اندازه اش ربط دارد.

Instead, you can take an Isfahan Termeh or a Qashqai Gabbeh. به جای آن شما می توانید یک ترمه

اصفهان یا یک گبه قشقای بردارید. اِ اَر تِرمه ایصفهان آن تیک کن یو این سِند

Tourist: Wow! How touching this Gabbeh is! How much is it?

ایت ایز ماچ هو ایز گبه دیزس تاجینگ هو وو تورِست

تورِست: وای! این گبه چقدر احساس برانگیز است! قیمت آن چقدر است؟

Reza: It is 85 dollars. If you buy more than 100 dollars, you'll get a 20

توانتی اِ گت یول دالرز هاندر دُن مُر بای یو ایف دالرز ایتی فایو ایز ایت رضا

percent discount. رضا: آن ۸۵ دلار است. اگر شما بیش از ۱۰۰ دلار خرید کنید، شما یک تخفیف ۲۰ درصدی خواهید گرفت.

دیس کونت پرسنت

You can take this calligraphic tile for only 30 dollars. شما می توانید این کاشی خطاطی را

فقط با ۳۰ دلار خریداری کنید. دالرز ثرتی اُنلی فُر تایل کالِگرافیک دیزس تیک کن یو

Tourist: Well, I'll take both. Please pack them for me. تورِست: خب، من هر دو را برمی دارم.

لطفاً آنها را برایم بسته بندی کنید. می فر ذم پک پلِیز بُت تیک آیل ول تورِست

Reza: Yes, sure.

شُر پس رضا

رضا: بله، حتماً.

Tourist: Do you work for this shop?

شاپ دیزس فُر ورک یو دو تورِست

تورِست: آیا در این فروشگاه کار می کنید؟

Who has made these beautiful items?

آیتمز بی یوتی فل دیز می د هز هو

چه کسی این اقلام زیبا را ساخته است؟

Reza: Actually, it is my father's workshop and store. رضا: در واقع آن کارگاه و فروشگاه پدرم است.

س تور اند ورک شاپ فادرز مای ایز ایت آکچوالی رضا

I work here after school.

س کول افتر هی یر ورک آی

من بعد از مدرسه در اینجا کار می کنم.

All my family members work here to help our family business. همه اعضای خانواده ام در اینجا برای کمک

به تجارت خانوادگی مان کار می کنند. بیزنس فمیلی آور هلپ تو هی یر ورک ممبرز فمیلی مای آل

Tourist: Well done! How lucky you are to work in such a lovely shop.

شاپ لاولی اِ ساچ این ورک تو ار یو لاکِی هو دان ول تورِست

تورِست: احسنت! شما چقدر خوش شانس هستید که در چنین فروشگاه دوست داشتنی کار می کنید.

I really appreciate the culture and art of Iran. من واقعاً فرهنگ و هنر ایران را تقدیر می‌کنم.
ایران او آرت آند کالچر ذ آپری‌شی‌ای ت ری‌الی آی

Reza: Thank you very much. رضا: بسیار از شما متشکرم.
ماچ وری یو ثنک رضا

If you are interested in knowing more about our products, you can check this booklet.
بُک‌لِت دِیس چک کن یو پروداکتس اور ابوت مُر نوینگ این این‌ترس‌تد آر یو ایف
اگر شما علاقه دارید که راجع به محصولات ما بیشتر بدانید، شما می‌توانید این کتابچه را بررسی کنید.

Questions

Answer the following questions orally. به سؤالات زیر پاسخ شفاهی دهید.
اُرالی کواس چنز فالوینگ ذ ان‌سر

1. What did the tourist buy? توریست چه چیزی خرید؟
بای توریست ذ دید وات

Answer He bought Gabbeh and calligraphic tile. او یک گبه و یک کاشی هنری خرید.

2. Are all Persian handicrafts expensive? آیا همه صنایع دستی ایران گران‌اند؟
اِکس‌پن‌سیو هندی‌کرفتس پریشن آل آر

Answer No, they aren't. نه، این‌طور نیست.

3. What is the most famous handicraft of your city or village? مشهورترین صنعت دستی شهر یا روستای شما چیست؟
وی‌لیج اُر سیتی یُر او هندی‌کرفت فی‌مس موست ذ ایز وات

New Words and Expressions

P. 87 - 89

A. Look, Read and Practice. نگاه کنید، بخوانید و تمرین کنید.
پرکتیس آند رید لُک

My aunt bought a decorative wall clock. کلاک وال دِکرتیو اِ بُت اُنْت مای
خاله‌ام یک ساعت دیواری زینتی خرید.

Iran is a vast country in Southwest Asia. ایزه شو‌ت‌وست این کانتری وِست اِ ایز ایران
ایران در جنوب غرب آسیا کشور وسیعی است.

Iranian craftsmen and craftswomen are آر کرفتس‌وی‌مین آند کرفتس‌مین ایری‌نین

hard-working people.

پپل هارد‌ورکینگ

صنعتگران مرد و زن ایرانی افرادی سخت‌کوش هستند.

He is weaving a rug. او دارد یک قالی می بافت.
 رَاگ | وِی وِیَنگ | اِیز | هِی

Gold and silver are valuable metals. طلا و نقره فلزات باارزشی هستند.
 مَتالز | وِلیوایل | آر | سِیلور | اند | گُلد

Each person's fingerprint is unique.

اِثر اَنگِشْت هَر شَخْص مَنحَصِرِبِه فِرْد اَسْت.
 یُونِیک | اِیز | فِیَنگِر پَرِیْنْت | پَرَسَنز | ئِیج

The animal diversity of Lorestan is amazing.

اِی زَیْنگ اِیز لُرسْتان اَو دای ورسِیْتی اَنِمَل ذِ
 تَنوع جَانوْری لُرسْتان مَتَحِیْر کُننْدِه اَسْت.

B. Read and Practice.

پِرک تِیْس | اَند | رِید

بِخوَانِید و تَمْرِیْن کُنِید.

custom: traditional or usual things that people do in an area رِسْم: اَمور سَنْتی یا مَعْمول کِه اَفْراد
 اِی رِیا اَن | اِین | دُو | پِیپِل | دُت | ئِیْنگَز | یُوژول | اُر | تَرْدِیْش نال | کاس تَم

My uncle is interested in old local customs. عَموِیْم بِه رِسوم مَحَلی قَدِیْمی عِلاقَه مَند اَسْت.
 کاسْتَمز | لَوکل | اُلد | اِین | اِیْن تَرَس تَد | اِیز | اَنکَل | مای

identity: Who or what a thing or person is هَوِیْت: مَشْخَّصات سَناساِیِی یِک چِیز یا یِک شَخْص
 اِیز | پِرسِن | اُر | ئِیْنگ | اِ | وات | اُر | هُو | اِیْدِن تِیْتی

The policeman is searching for the identity of that man. پلِیْس بِه دَنِبال هَوِیْت اَن مَرْد اَسْت.
 مَن | دُت | اَو | اِیْدِن تِیْتی | ذِ | فُر | سَرچِیْنگ | اِیز | پلِیْس مَن | ذِ

reflect: to show something بازتاب: نِشان دادن چِیزِی
 سَام تِیْنگ | شو | تُو | رِفَلِکْت

This poem reflects the poet's love of nature. اِین شَعْر بازتاب عِشْق شاعِر بِه طَبِیْعَت اَسْت.
 نِی چِر | اَو | لَو | پُوْتاس | ذِ | رِفَلِکْتَس | پُوام | ذِیْس

humankind: all people نوع بشر: هَمَّه اَفْراد
 پِیپِل | اَل | هِیومِن کایِنْد

The World Wars have been really bad for humankind. جَنگ های جِهانی واقِعاً بَرای نوع بشر
 هِیومِن کایِنْد | فُر | بَد | رِیالی | بَیْن | هُو | وارز | وُرلد | ذِ

appreciate: to value somebody or something قَدردانی کردن: اَرزِیایی شَخْصی یا چِیزِی
 سَام تِیْنگ | اُر | سَام بادی | وِلیو | تُو | اِپِری شِیات

Each society appreciates its art and culture. هَر جَامعَه ای هِنر و فَرهَنگش را تَقْدِیر می کُنْد.
 کالچِر | اند | آرْت | اِبتَس | اِپِری شِیاتس | سِ سِی اِتی | ئِیج

Final Exam

Question	Point
A. Fill in the blanks with the given words. (quiet , movie , foreigner , besides , tongue , experience , fluently) 1. All I want in my life is peace and ..... 2. The little girl burnt her ..... when she drank the hot milk, sadly she couldn't speak easily for days. 3. A: What language do you know better, English or Persian? B: "To be honest I know a little English, but I speak Persian ....." 4. We shouldn't make the same mistake again. We should learn by ..... 5. Great number of ..... traveled to Iran to visit the historical sites in Isfahan. 6. .... lunch, healthy breakfast can give the children more energy.	3
B. Unscramble the words and then use them in the following sentences. 7. A ..... is a person who knows more than one language and can change one language into another. (nslattoarr) 8. A person who asks different questions especially for a job is called an ..... (iintvweerr) 9. A place where the learners go to learn a foreign language at any age is called ..... (enttiitus) 10. A person or thing that is the best liked is ..... (foivtaer)	1
C. Choose the correct answer. 11. Whoever ..... what in my hand is correctly will win two tickets to cinema. a. surfs b. guesses c. climbs d. gains 12. The fat man has been on a ..... for a month to lose weight. a. diet b. medicine c. health d. quince 13. .... is a food that is not good for your health because it has high amounts of fat or sugar. a. Meat b. Chicken soup c. Junk food d. Carrot 14. He was ..... with writers and painters and rarely came home at night. a. increasing b. improving c. preferring d. hanging out 15. The boy ..... 10 kilos during the summer, because he was eating a lot and couldn't do any exercise. a. lost b. made c. moved d. gained 16. He received good advice on ..... from the food doctor. a. amount b. history c. diet d. manner 17. She decided to have a healthy, ... diet. a. dangerous b. stressful c. balanced d. emotional 18. Their recent wins have proved they're the most difficult team to ..... a. beat b. predict c. exist d. decrease 19. Recently the child's heart ..... has returned to normal. a. pressure b. beat c. attack d. reality 20. She couldn't move under the ..... of the people in the subway. a. manner b. pressure c. worry d. habit	4

21. A ..... report said that a large amounts of alcohol are harmful for the health. a. recent b. mental c. necessary d. stressful 22. A cigarette smoker has two to three times the risk of having a heart ..... than a nonsmoker. a. beat b. health c. history d. attack 23. The nubmer of people who have the ..... such as cancer, has decreased in recent years. a. illness b. effect c. manner d. factor 24. It ..... a few minutes for me to get to school. a. serves b. prevents c. takes d. makes 25. Let me ..... you this new book I've just bought. a. balance b. predict c. bahave d. show 26. In general, Japanese cars are much better than korean's. "In general" means ..... a. as a whole b. however c. in fact d. to be honest									
D. Match the parts of the sentences. (First Conditional) <table border="1" data-bbox="133 741 1018 1012"> <tbody> <tr> <td data-bbox="133 741 587 814">27. What will you do if the weather is good tomorrow?</td> <td data-bbox="671 741 1018 814">a. I'll go to the hospital to see the doctor.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="133 814 587 888">28. What will you do if your brother leaves his schoolbag at home?</td> <td data-bbox="671 814 1018 888">b. I'll eat a sandwich</td> </tr> <tr> <td data-bbox="133 888 587 962">29. What will you do if you don't feel well this afternoon?</td> <td data-bbox="671 888 1018 962">c. I'll go to the park with my friends.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="133 962 587 1012">30. What will you do if you feel hungry?</td> <td data-bbox="671 962 1018 1012">d. I'll take it to him to school.</td> </tr> </tbody> </table>	27. What will you do if the weather is good tomorrow?	a. I'll go to the hospital to see the doctor.	28. What will you do if your brother leaves his schoolbag at home?	b. I'll eat a sandwich	29. What will you do if you don't feel well this afternoon?	c. I'll go to the park with my friends.	30. What will you do if you feel hungry?	d. I'll take it to him to school.	2
27. What will you do if the weather is good tomorrow?	a. I'll go to the hospital to see the doctor.								
28. What will you do if your brother leaves his schoolbag at home?	b. I'll eat a sandwich								
29. What will you do if you don't feel well this afternoon?	c. I'll go to the park with my friends.								
30. What will you do if you feel hungry?	d. I'll take it to him to school.								
E. Choose the correct answer. 31. If I eat too much junk food, ... 32. If I go to China, ...	1								
F. Match the two halves of the sentences. 33. If the students get good marks on the test, 34. If I travel to London, 35. If my brother doesn't win the basketball game, 36. If she sees a snake, a. she will be afraid. b. he won't be very happy. c. the teacher will be satisfied. d. I will see many new things.	1								
Total Points	12								

✓ Answers

1. quiet 2. tongue 3. fluently 4. experience 5. foreigner 6. Besides 7. translator 8. interviewer
9. institute 10. favorite. 11. b 12. a 13. c 14. d 15. d 16. c 17. c 18. a 19. a 20. b 21. a 22. d 23. a
24. c 25. d 26. a 27. c 28. d 29. a 30. b 31. I will become ill. 32. I will buy a new mobile phone.
33. c 34. d 35. b 36. a

افعال بی قاعده در زبان انگلیسی

Base form فرم بیس شکل پایه	Past simple سیمپل پست شکل گذشته	Past participle پارتنی سی پل پست اسم مفعول	Base form فرم بیس شکل پایه	Past simple سیمپل پست شکل گذشته	Past participle پارتنی سی پل پست اسم مفعول
be بی (بودن)	was / were ور واز	been بین	drink درینک (نوشیدن)	drank درنک	drunk درانک
become بی کام (شدن)	became بی گی م	become بی کام	eat یت (خوردن)	ate ای ت	eaten ایتن
begin بی گین (شروع کردن، شروع شدن)	began بی گن	begun بی گان	fall فال (افتادن)	fell فل	fallen فالن
bite بایت گزیدن، (گاز گرفتن)	bit بیت	bitten بیتن	feed فید (تغذیه کردن)	fed فد	fed فد
bleed بلید (خونریزی کردن)	bled بلد	bled بلد	feel فی ال (احساس کردن)	felt فلت	felt فلت
blow بلو (وزیدن، دمیدن)	blew بلوو	blown بلون	fight فایت (جنگیدن)	fought فُت	fought فُت
break بریک (شکستن)	broke بروک	broken بروکن	find فایند (پیدا کردن)	found فوند	found فوند
bring برینگ (آوردن)	brought بروت	brought بروت	fly فلائی (پرواز کردن)	flew فلو	flown فلون
broadcast برودکست (پخش کردن)	broadcast برودکست	broadcast برودکست	forget فُگت (فراموش کردن)	forgot فُگات	forgotten فُگاتین
build بیلد (بنا کردن)	built بیلت	built بیلت	forgive فُگیو (بخشیدن)	forgave فُگیو	forgiven فُگیون
burn برن (سوختن، سوزاندن)	burnt / برنت burned برند	burnt / برنت burned برند	freeze فریز (یخ زدن)	froze فروز	frozen فروزن
buy بای (خریدن)	bought بُت	bought بُت	get گت (به دست آوردن)	got گات	gotten گاتین
catch کچ اگرفتن، رسیدن به)	caught کُت	caught کُت	give گیو (دادن)	gave گئیو	given گیون
choose چوز (انتخاب کردن)	chose چوز	chosen چوزن	go گو (رفتن)	went ونت	gone گان
come کام (آمدن)	came کی م	come کام	grow گرو (رشد کردن)	grew گرو	grown گرون
cost کاست ارزش داشتن، قیمت داشتن)	cost کاست	cost کاست	hang هنگ (آویختن)	hung هانگ	hung هانگ
cut کات (بریدن)	cut کات	cut کات	hear هی بر (شنیدن)	heard هرد	heard هرد
do دو (انجام دادن)	did دید	done دان	hide هاید (پنهان کردن)	hid هید	hidden هیدن
draw درا کشیدن، رسم کردن)	drew درو	drawn دران	hit هیت (اصابت کردن)	hit هیت	hit هیت
dream دریم (خواب دیدن)	dreamed / دریمد dreamt دریمت	dreamed / دریمد dreamt دریمت	hold هولد (نگه داشتن)	held هلد	held هلد
drive درايو (رانندگی کردن)	drove درو	driven دریون	hurt هرت (صدمه زدن)	hurt هرت	hurt هرت
			keep کیپ (نگهداری کردن)	kept کپت	kept کپت
			know نو (شناختن، دانستن)	knew نو	known نون

Base form فرم پایه شکل پایه	Past simple سیمپل پست شکل گذشته	Past participle پارتنی سی بل پست اسم مفعول	Base form فرم پایه شکل پایه	Past simple سیمپل پست شکل گذشته	Past participle پارتنی سی بل پست اسم مفعول
(یاد گرفتن، با خیر شدن)	<u>learn</u> لرن	<u>learned</u> / لرند	(شلیک کردن، فیلم برداری کردن)	<u>shoot</u> شات	<u>shot</u> شات
(ترک کردن، رفتن)	<u>leave</u> لیو	<u>left</u> لِفت	(نشان دادن)	<u>show</u> شو	<u>showed</u> / شون
(قرض دادن)	<u>lend</u> لند	<u>lent</u> لِنت	(برهم نهادن، بستن)	<u>shut</u> شات	<u>shut</u> شات
(اجازه دادن)	<u>let</u> لِت	<u>let</u> لِت	(آواز خواندن)	<u>sing</u> سینگ	<u>sang</u> سنگ
(دراز کشیدن)	<u>lie</u> لای	<u>lay</u> لی	(غرق شدن)	<u>sink</u> سینک	<u>sunk</u> سانک
(گم کردن)	<u>lose</u> لوز	<u>lost</u> لاست	(نشستن)	<u>sit</u> سیت	<u>sat</u> سَت
(ساختن)	<u>make</u> می‌ک	<u>made</u> می‌د	(خوابیدن)	<u>sleep</u> س لپ	<u>slept</u> س لپت
(معنی دادن)	<u>mean</u> مین	<u>meant</u> مینت	(صحبت کردن)	<u>speak</u> س پیک	<u>spoke</u> س پوک
(ملاقات کردن)	<u>meet</u> میت	<u>met</u> مت	(گذراندن)	<u>spend</u> س پند	<u>spent</u> س پنت
(پرداخت کردن)	<u>pay</u> پی	<u>paid</u> پی‌د	(ایستادن)	<u>stand</u> س تَند	<u>stood</u> س توود
(قرار دادن)	<u>put</u> پوت	<u>put</u> پوت	(دزدیدن)	<u>steal</u> س تیل	<u>stole</u> س تولن
(خواندن، روخوانی کردن)	<u>read</u> رید	<u>read</u> رد	(شنا کردن)	<u>swim</u> س ویم	<u>swam</u> س وَم
(راندن)	<u>ride</u> راید	<u>rode</u> رود	(چرخیدن، تاب خوردن)	<u>swing</u> س وینگ	<u>swung</u> س وانگ
(زنگ زدن)	<u>ring</u> رینگ	<u>rang</u> رانگ	(گرفتن، بردن)	<u>take</u> تی‌ک	<u>taken</u> تی‌کن
(برخواستن)	<u>rise</u> رایز	<u>rose</u> روز	(درس دادن)	<u>teach</u> تیچ	<u>taught</u> تُت
(دویدن)	<u>run</u> ران	<u>ran</u> زن	(گفتن)	<u>tell</u> تل	<u>told</u> تُلد
(گفتن)	<u>say</u> بیی	<u>said</u> سید	(فکر کردن)	<u>think</u> تینک	<u>thought</u> تُت
(دیدن)	<u>see</u> سی	<u>saw</u> سِ	(پرت کردن)	<u>throw</u> ثرو	<u>threw</u> ثرو
(جست‌وجو کردن)	<u>seek</u> سیک	<u>sought</u> سُت	(فهمیدن)	<u>understand</u> آندرس تَند	<u>understood</u> آندرستود
(فروختن)	<u>sell</u> سیل	<u>sold</u> سُلد	(بیدار کردن)	<u>wake</u> وی‌ک	<u>woke</u> وُک
(فرستادن)	<u>send</u> سیند	<u>sent</u> سینت	(برنده شدن)	<u>win</u> وین	<u>won</u> وُن
(تنظیم کردن)	<u>set</u> سِت	<u>set</u> سِت	(نوشتن)	<u>write</u> رایت	<u>written</u> ریتن

دین و زندگی (۲)

تدبر در قرآن
فعالیت کلاسی
تکمیل کنید
اندیشه و تحقیق
...و

بخش ۱

تفکر و اندیشه

دستارول

هدایت الهی

ایستگاه آموزش

﴿وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا﴾ (سوره انبیا، آیه ۳۰)

﴿لِنُحْيِيَ بِهِ بَلَدَةً آمِنًا﴾ (سوره فرقان، آیه ۴۹)

- نعمت بی نظیر خداوند
- مایه حیات و ریشه همه زیباییها
- مظهر پاکی و زلالی
- حیات بخش جهان مادی از جمله بشر

هر انسانی

- امید و آرزوهایی دارد.
  - خوشبختی خود را در برآورده شدن آنها جست وجو می کند.
  - رضایت از زندگی را وابسته به برآورده شدن امید و آرزوها می داند.
  - همواره به دنبال برنامه ای است که به بهترین شکل او را به سعادت برساند.
- چرا مکاتب بشری تعریف های متفاوت و گاه متضادی از سعادت ارائه می دهند؟ — پاسخگوی نیازهای او باشد.
- سعادت بشر را تضمین کند.

نیازهای انسان

- طبیعی و غریزی: نمونه نیازهای طبیعی و غریزی، نیاز به آب و غذاست. خداوند پاسخ به این نیازها را در جهان خلقت آماده کرده و راه آگاهی از آنها را به انسان نشان داده است؛ برای مثال با احساس تشنگی و گرسنگی به سراغ آب و غذا می رود و هنگام سرما و گرما از مصالح موجود در طبیعت برای خود لباس و مسکن تهیه می کند.

نیازهای برتر

- زمانی که انسان از سطح زندگی روزمره و نیازهای طبیعی فراتر رود و در افق بالاتری بیندیشد، خود را با نیازهای مهم تری روبه رو می بیند.
- این نیازها برآمده از سرمایه های ویژه ای است که خداوند به انسان عطا کرده است.
- پاسخ درست به این نیازهای اساسی (نیازهای برتر)، سعادت انسان را تضمین می کند.
- نیازهای برتر به تدریج به دل مشغولی، دغدغه و سؤال هایی تبدیل می شوند که تا انسان پاسخ آنها را نیابد، آرام نمی گیرد.

برخی از نیازهای برتر

شناخت هدف زندگی — برای چه زندگی می‌کند؟
 — کدام هدف است که می‌تواند با اطمینان، زندگی‌اش را صرف آن کند؟
 — او می‌داند که اگر این هدف حقیقی را نشناسد یا در شناخت آن دچار خطا شود، عمر خود را از دست داده است و فرصت جبران ندارد.

درک آینده خویش

— سؤال مهم و اساسی: آینده او چگونه است؟
 — آیا زندگی با مرگ تمام می‌شود یا به شکل دیگری شروع می‌شود؟
 — با کمک عقل می‌تواند به درک این حقیقت برسد. بنابر حکمت و عدل خداوند، مرگ پایان زندگی نیست.
 — نمی‌داند نحوه زندگی پس از مرگ چگونه است؟
 — زاد و توشه سفر به آنجا چیست؟
 — خوشبختی او در آن سرا در گرو انجام چه کارهایی است؟

کشف راه درست زندگی — راه زندگی یا «چگونه زیستن»
 — این دغدغه انسان‌های فکور و خردمند است و ارتباط دقیقی با دو نیاز قبلی دارد.
 — انسان می‌داند اگر برنامه درست زندگی را انتخاب نکند به آن هدف برتر که خداوند در خلقت او قرار داده است، نخواهد رسید و به زیان بزرگی گرفتار خواهد شد که پایان ندارد.

ویژگی‌های پاسخ به نیازهای برتر

۱ کاملاً درست و قابل اعتماد باشد؛ زیرا
 — هر پاسخ احتمالی نیازمند تجربه و آزمون است.
 — عمر محدود آدمی برای چنین تجربه‌ای کافی نیست.
 — راه‌های پیشنهادی بسیار زیاد و گوناگون است.
 — به نیازهای مختلف انسان پاسخ دهد.
۲ همه‌جانبه باشد — ابعاد جسمی، روحی، فردی و اجتماعی انسان، ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند و نمی‌توان برای هر بُعد برنامه‌ریزی جداگانه‌ای کرد.

کسی که می‌تواند انسان را در پاسخگویی به نیازهای برتر راهنمایی کند، باید آگاهی کاملی از موارد زیر داشته باشد

— خلقت انسان
 — جایگاه انسان در نظام هستی
 — ابعاد دقیق و ظریف روحی و جسمی
 — ابعاد فردی و اجتماعی
 — کسی که بداند انسان‌ها پس از مرگ چه سرنوشتی دارند و چه عاقبتی در انتظار آنهاست.

● از آنجایی که انسان، قادر به پاسخگویی به نیازهای برتر خود نیست، خداوند چگونه به این نیازهای او پاسخ داده است؟

شیوه هدایت خداوند

هدایت یک اصل عام و همگانی
 — خداوند، آفریدگاری حکیم است.
 — هر مخلوقی را برای هدفی معین خلق کرده است و او را برای رسیدن به آن هدف، هدایت و راهنمایی می‌کند.
 — شیوه هدایت مخلوقات متفاوت است. هر مخلوقی متناسب با ویژگی‌هایی که خداوند برایش قرار داده است، هدایت می‌شود.